

ШЫҢ

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ
БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ НОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР
ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ
СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1961 ч.
АПРЕЛЬ
9
ВОСКРЕСЕНЬЕ

№ 85 (4875).

Аптаа 2 кап.

Москва. (СЭТА). СЭКП-нің XXII съездинин аяктыгына күнүгө чейин камнал адынын металл-беле 700 автомобильдерин камнаган аякы бугурун үндүрүр—деп биче литражты автоматшылдар заводунун коллективинин хуызалгези ичмы. Оналгадан немей бугурун «Москвич» деп автоматшылдар бугурургелен хун бүрүдө үнүп турар.

«Берген сөзүгө ээ бол» деп сөс наймысыздык бугурургелериде Эзууг-ла чагыл болган. Партияны съездинде күш-ажыкчы белестерин белгеквишкан, Москва пландан ажыр хой продукцияны берип турар.

Москвадын шак кылыр бирги заводунун аякыл-ишчилери бо чылын 13 муи ажыр шактарын бугурун үндүргөн. Цех, участок, аякыл-чын бүрүзү Төрөн чурттуу чаа-чаа чедишкниер-биле өөртүрүн

оралдажып турар. Заводтун комсомолчу-аиякытар бригадалары стельде длар аякылр чыл оналгазындан ажыр 15 муи шактарын бугурун үндүргөн.

Хонголар стаяктарын заводунда дээр бугурургечи көргүзгелерин бирги механшылр чех чеди алган. Ында аякылчынар хун оналгаларын ортунала-биле 140 хуу күсудейн турар. Механшылр энташкынын чып итээр участогунун аякыл-ишчилери сөмгү уде итээр аякылдарын үрүлчүдээр үеин улуу-биле кызгыргалар.

«Трехгорная мануфактура» комбинаттын пест-таавычлары март айда оналгадан ажыр 40 муи метр чартык торгу пестерин бугурун үндүргөн.

Медицина ажилдакчызы

Бистин чурттуваста кижилерини бедик медерелдин ышкаш, боду-кун хой-нитичи хуызалгезин медереп бизири, оларын массалык маадырлы дег чорак социалистик эвес калдыг-даа чуртка илереп көрбөз дээрини Казахстандын көзө аякыл-агылынын муриякчыларынын чөвүдөл хуралына ш Н. С. Хрушев чугаалаан. Бисте калдыг-даа аякыл-иштик, мергежилди кижилери чогуу-на ол дээр чонунун улуг үеде-жынгө бодуунун улуг хуузун шкдаар шаа-биле кирер дээр аякылдап турар.

Бодуунун болгаш хой-нитичи хуызалгезини күсудейринге, хун бүрүнүн аякыл херезиге маадырлык чорукту бугурургучу күш-ажыкчы кижилери-биле кады совет медицина ажилдакчылары база-ла кылгып турар. Олар кижинин калдымын илегалды камгалакчылары болушаан, дыннап көрбөз чаа чүддлерин аякылдап турарлар. Ону ам бистин областан беин көрүп болур. Сөөлгү каш чылдарда Кызыл-даа, райондарын-даа эмелгелеринде аякыл-иштик аарыларга дыка нарын, берге кезишкниерини бистин эмчилерини чедишкниерин чорудуп турар алаганнар.

Совет медицинанын ылдыг ажилдакчыларына чон «өөрүп чегирдим эмчи!» деп чугаалавшыан, оларын аттарын улуг чоргалар-биле адал турарлар. Ыдыг хундүкелди кижилерини саынга областын туберкулезка удр эмелгезинде Владимир Иванович биле Ирина Владимировна Каракайлар хамааржыр. Олар Тывага барык ол ажыр чылдар дургузунда чонун калдыкымы дээр аякылдап келген, кайсы-даа чаактык дээр шынналы—орденнер-биле шаанаткан болгаш сөөлгү үеде өккенин, сөөктү туберкулезинга дыка нарын кезишкниерини кылп турарлар. Чоокта чаа, Москвада болгаш Ленинградта туберкулезка удр эртем-ишчилед институттарындан келген бөлүк эмчилерини дузазы-биле олар өккенин ири-негелен кезектеринге конугу нарын кезишкниерини аары кижилер Сергеа Таска, А. Чоодуга кылганы улуг чедишкниерин болуздан. Ол кижилер ам сегин чылдарлар.

Совет кижинин калды дээр Каракайлар ышкаш медицина эртеминде чаа чүддлерини дидиме-биле аякылдап, кызымкай, шудугу аякылдап турар медицина ажилдакчылары бисте эвези эвес. Улустун калдын камгалаар болгаш медицина эртемин көгүдөр херекче улуг ачы халыктын дээр совет медицинанын хой саынг ажилдакчылары-биле кады бо чылдын февральда бистин областан ол албан черлеринин бөлүк ажилдакчыларын ССРЭ-нин орденнерин болгаш медальдары-биле шаанназы ол дугайын тодаргай чугаалап турар.

Медицинанын хой-хей ажилдакчылары кижилерге эмелге дузалдык көргүзгелер-биле кады, чонун ортузунда культуруду чурталган, аргы-шөвөр, профилактиканын талазы-биле улуг ажилдарын чорудуп турарлар. Бо талазы-биле участоктар болгаш эмелге салбырларын эргелекчири иштер Вяноградова (Чон-Хемчик), Херлин-оол (Сүт-Хал), Борбай-оол (Тес-Хем), Кравичко (Барыш-Хемчик) болгаш оон-даа өскелер утерген аякылдап турарлар. Чижээ, область Советинин депутаты, Сүт-Халдун Бора-Тайгада эмелге салбырын эргелекчири эш Херлин-оол ыраккы малчынарга болгаш суурну чурткакчыларга эмелге дузалдыкчынын калдыг-даа үеде көргүсүшкан, аргы-шөвөрүн, калдыкымын база культуруду чурталганын дугайында лекция, беседаларын чорудуп турар.

Оон-биле кады совет медицина ажилдакчынын бедик хуызалгезин утуп, аякыл харымсалга чоктарын, чонун негеледе-хомулдаринын тооп көрбөз ийи-чагыс кижилер эмелге ажилдакчыларынын аразында ам-даа бары хомулданыч. Эрзинин район эмелгезинин кол эмчиси Шилкин биле Бай-Тайганын «Малчы» колхозта эмелге салбырын эргелекчири Мандрыкин олар чогуу-на ылдыг. Мандрыкинга барбас, ажилдакчыларга негеледе чок, көзгө эмелге салбырларына багай дузалап, санитар-профилактиканын аякыл салбырларына багай чорудуп турар дээр чокта чаа район Советинин сессиясында эш Шилкиннин депутаттар болгаш оон киржакчылар чөптү-биле шүгүмчүдээр, минин, чепестерин дүргөн элеринин улугу, ол ону бичин-даа тооваан. Ол ышкаш эш Мандрыкиндин дугайында чүгүлгөр база-ла үр үргүлүшкен келген. Оон дугайын солугна шүгүмчүлөп бижон союнда Бай-Тайганын райкузгому «оно аякылдан дүжүрүвүс» деп харымын чоруткан. Оон союнда областын камагала кидилерин эргелекчири эш Любимов Монгун-Тайгага чоругаш, «орунга аякылдар кижини чок болганы-биле, аяа хемчег көрөскөш, аякыл аякыл калдымын» деп харым берген. Бичал-жажок Мандрыкин каржы, доңуу болгаш аякыл харымсалга чок чорунун бичим хөзөр үргүлүшкөн турар деп чагалар ам база ре-лакцияга кээр турар. Аякыл чоннарын негеледе хомулданыч ышкар көрүп болур бе деп айтканын областын кады камгала кидилерин удртукчулары база катан болгаш көргү дег-дир.

Аякыл үеде бүгү совет улус СЭКП ТК-нын январь Пленумунун төөгүлү шитиринин чедишкниерин ботандырар база бистин партиястык XXII съездинин өөлөтпү ужуражыр дээр канчаар-даа аякыл улуг патриоттук көдүрүшкүн-биле аякылдап турарлар. Ол улуг чагай херекке медицина ажилдакчылары база-ла боттарынын улуг-хуузун кирер ужуражыр. Бо талазы-биле Кызыл хоорайн эмчилери эки эгелешкенин кылганар. Чоокта чаа «ССРЭ-нин чонунун калдыкымын камгалааны болгаш медицина хандырылгазын улам ийи экижидер хемчегелер дугайында» СЭКП ТК-нын болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин доктаалын күсудей турарын дугайында айтканын чугаалашкан, олар Танды, Бич-Хем, Каа-Хем райондарын көзө эмелге салбырларына шэф ду-зазын көргүзгелерин шитиргелеш, ол ажилды эгелей бергенер.

Медицина ажилдакчынын аякыл харымсалгызы болгаш хундүлүг. Ол, чонун калдыкымы дээр хун буру мога-шылгак чок аякыл негээр. Бичангаш чер-деде партия, совет оргнаар оларын ажилдарына, чурткаларга таарымкай баялдарын тургузуу, хун-буру болуучугуру дузазы көргүр ужуражыр. Ыдыг таварылгада олар чонун мурунунга бедик хуызалгезин төөлөтпү күсудей шкдаарлар.

Тарылганы кыска хуусаада доозар дээр демиселге

Бистин 1961 жылы гедир айыр чүчүбүс

КҮРҮНГЕ

6,4 миллион пуд

тарылганы сабар.

ГЕКТАР САЫНДАН

12,1 центнер

дүжүттү алыр

Н. С. Хрущевтун хүлээп алышыкыны

ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Н. С. Хрушев Тайбын Бугу-делегей Чөвүлелинин иүү-сөчмч-президентиин профессор Дюнн Берналды апрель 7-де Кремльге хүлээп алган.

Улустар аразынын харылзааларынын аныг байдалына болгаш чеп-сеглишинин бүгү-нитти база бүрүн дүжүрери дээр, улустар аразына тайбын камгалаар болгаш бынгылаары дээр демиселге хол-башкан айтыргалар талазы-биле боттарынын санал-оналдарын Н. С. Хрушев биле профессор Д. Бернал болгаш беседанын үезинде илереткен-нер.

«Ол беседа 30-найыралдыг байдалга болуп эртен болгаш бот-боттарын билчир байдалга эртен, база дайынны баш удр болдурбас болгаш бугу делегейге бынгы тайбын хандырар чорунче чүктүп илереттинген.

Тайбынын Бугу-делегей Чөвүлелинин Президиумунун неингуну, тайбын камгаланынын Совет комитетинин даргазынын оралакчызы А. Е. Корнейчук болгаш тайбын камгаланынын Совет комитетинин президиумунун неингуну В. П. Терешкин олар беседага олорушкан.

ССРЭ-НИҢ ДАШТЫКЫ ХЕРЕКТЕР МИНИСТЕРСТВОЗУНДА

ССРЭ-нин даштыкы херектер министрлинин оралакчызы В. С. Семенов ГФР-тин ССРЭ-де херектеринге тур бугурургетин дээрги Г. Шольда апрель 6-да хүлээп алган. Шаан-да гитлерчи генерал чоран, херектер Ферчяли бундесерини («Формы-герман шеригин») кол инспекторунга (командыктыктыкта) тоюулунагына холбаштыр медет-дел кылган.

Ферч болга гитлерчи шеригте улуртукчу алам дузалаалга турган үезинде Совет Эвилелинге улур араатанлыг агрессияга кирешкен болгаш тур эжелеге турган совет дөвиксөөрлерге араатанлыг үгелди-ишкниерини эң илдектелгит организацталарынын бирөөзи турган. Ичангаш Ферч үгелестен кем-буруулу чорутканын көз 25 чылда кар балынга шиттирген турган деп В. С. Семенов медетелген.

ССРЭ-нин Людвиг Советинин Президиумунун шиттиренин бугуар 1955 чылдын октябрыда Ферч хор-рутудан хуусаазында өрте хостаттырган дээрин сагындары, даштыкы херектер министрлинин оралакчынын медетелгезин болга: ол шиттирени ГФР-нин чазанын дилеги бугуар совет-барыш-герман харылзааларын экижидерини өрге-аактарынын барындашкан үндүргөн болгай. Ичангаш Ферч болгаш шак ол ышкаш кем-буруулу илдегетер ГФР-ге боттарынын шаан-дакы ышкаш салдырын чедиш ал, база катал чепсекти холга тударын кажан-да болдурбас дээр федералдык чазак хемчегелер алыр турганы тодаргай.

В. С. Семеновтун медетелгезин болга: бир эвес ГФР-нин чазаа дайынын кем-буруулу итегиди Ферчин барыш-герман шеригин кол инспекторунга ам дээр тоюулуп болу-дур деп санааны ол чүве болза, ол чорук Совет Эвилелинге, а ол ышкаш гитлерчи Германиянын талазында агрессияга таварышкан Европанын өскө-даа куртуелеринге хамзаакчылар өп-тайыратчы эвес, доңуу үгелдишкни болуру чугаа чок тур.

Оон союнда кукурузаны өстүренин муракчы дуржулганын пропаладалар болгаш негтердер талазы-биле Кабардин-Балкар АССР-нин культура албан черлеринин чедиш-

Техниканың эдилелин экижидер

Часкы тарылганын үези, шык баярышкыны эгелен турда, тракторларынн септелгези четге доозулган. Алаштын Дөрт-Дыг деп черде бир чарык дүтүр Чок трактор андазын эинр чыгыс хөзөр чыгышкан, чагай черге дарып баксыраан. Дасын-Аксанын бир се-лака хараган аразында бир чыл ажык чыгып турар. Тарылгага хөдөжөк чөпчөк херекселери сеп-теттинейн, чер сайгырай турары—ажыл-агынын улуртук турар кижилерин дарымысалаг чок чорун көргүзүп турары ол-дур.

Колхозтун бир автомашына эрте-кеч чыгып урелген, септелгези дүргөн. База бир автомашына «сө-лаачылап билчир-де кижилер» олу-рушкан хөдөлгөш, кам чок эдил-лел турда, эртен чыгып өстөрбө-дөр бээр ол машина сандан үндүр-урелген. Электростанция баякы-нын чанында ону тургузуу каан, келген чылаачылар херектеген кезек-

терин ол машинаан ап турганынын түнелелинде оон дугуундан эгелеш, хөй үтүмек кезектери чок болу берген. Ол машинаны септедиш азы-рынче колхоз баштаар чери салгып салыан.

Электри-биле хөй кыргымыр агре-гаттын мотору, электри дамчылар демир уздышкан, электри-биле хө-дөлдирер хачылар черини черинде кадынагындан бээр чыл чедиш турар. Оон-даа өскө чамдык техника, чепсек-херекселери Туралганын, Сукхактын хөвүларында чыкыл-аары бо-ла күстөр.

Техниканын эдилелинде болгаш камгалаанын чепестерин кажан чылаачылар? Бо айтырганын колхоз даргазы эш Очур, хөвү бригадалы-нын бригадари эш Албан, трактор бригадалынын бригадари эш Албан чогуу калчаар көрүп турар ийи?

Н. СЕРЕНЕЙ,
Бай-Тайга район, «Кара-Хөл» колхоз.

Чүнү бодап турганыл

Мал аякыл хөдүдери-биле чер-гелештирер аякыл салымдарынн үтүгү болбас деп чүве бил-дингит болгай. Тараа болгаш өскө-даа культуралардан эки дүжүттү өстүрер дээр тарылга шөлүн чө-мштинде-биле хандырар, чаа черлерин аякылга, сугарылта бу-галарын септөөр, чаазы-биле кылыр, ылаңгыла часкы тарылганын белет-келди чотуру үезинде доозар талазы-биле өтүр районун «Кызыл туз» колхозунун мурунуга улуг сорулга-дар салдынын келгенин көлөктүң үндүргүзүлгө-дө, колхозчулар-да эки билди турган.

Ыдыг түрбүжө, колхоз бо чыл-дын тарылганына белеткелерин алган хөй чүддөр талазы-биле дооз-пай турарын орт-даа чөөр бе деп кайган чугаалаар апаар. Ону чүгө кайгашканын-биле өрттирик кар бол-за хоржок, чепестерин илереткеш, дүргөн чайлаачылар шыгымы айттыр.

СЭКП ТК-нын январь Пленумунун шитирлерин бугуар эртемниң чедишкниерин болгаш муракчы көдө-дө аякыл-агы практикамын пропаладалар талазы-биле культура ал-бан черлеринин дуржулганын дугайында Алтай крайын культура эргелешини начальниги К. С. Владимирский болгаш Оренбург об-ластын культура эргелешини на-чальниги Б. Е. Бирюков олар чуга-лаалар.

Оон союнда кукурузаны өстүренин муракчы дуржулганын пропаладалар болгаш негтердер талазы-биле Кабардин-Балкар АССР-нин культура албан черлеринин чедиш-

ЧУРТТА КУКУРУЗА ТАРЫЛГАЗЫ ЭГЕЛЭЭН

Бо час «бедик темпелер-биле» чоруп турар. Частык чылыг хүн-деринге хөвү-шөлдөрүнн хары дүргөн эрил, ашталып бар чы-дар. Хүнүнүн элбикшиди херел-дери чери чылап, эргизип турар. Чурттуң муруну чүгүнде кукурузанын тарылгазы эгелей берген. Узбекистанда Ташкент областын аякыл-агылары куку-рузанын тарылганын чорудуп ту-рар. Эртен чылдан ылгалыш-тыр ол культураны тарып өстү-рерин ында бугу колхозтар бол-гаш совхозтар чорудат берген.

Эон хөвүдә сугатты эки чер-лерде «хөвүнүн дангыназы» та-рып турар. Чынгылыны чүгө дөбөлчүн-улаачан арга-биле чо-рудуп турар. Ол чорук үнүштер-ини аныдап ылышкынын ийи үгөлөнүшкенине механ-шылр-биле чорудар органы берип турар.

Таджикстанда сугат чок чер-лерде кукуруза тарылгазы ил-барган. Оон тарылгазы сугаттыг зонада база чоруп турар. Маадыр культура болур кукурузанын ан безин 10 муи гектар чыгам чер-де таран.

Грузияда кукурузаны баштай-гы муу-муу гектар черлерде та-ран. Колхозтарда болгаш сов-хозтарда бедик организацтык, күш-ажылчы улуг идрүүлүшүн деиделеттинип турар. Чилин-райск районун Динаридзе суурнун колхозунда тракторист А. Бонешвили үш хүнүн дургу-

зунда 60 гектар черге кукуруза-ны дөбөлчүн-улаачан арга-би-ле чамып тараан. Сигнахск ра-йонун Сажобо суурнун колхозу-нун механизатору М. Джаваши-ли дүжүт дээр демиселдин баш-тайгы үе-чадазында аякылды тәргинин эки күсудейн турар. Ийи чүс гектар черге кукуруза-ны тарып өстүрерин ол хуызан-ген.

Кабардин-Балкардыга кукуруза-тарылгазы дөраан эгелээр. Ол республиканын таражылары чуртта кукуруза таразынын эки-не бедик дүжүт дээр демисел-дини шиттирилээн. Дээр мас-терлер чоонка чедир тергин дү-жүт деп санап турган 60—70 центнер дүжүттү колхозтун көөрүн күзөвейн турар; колхозтарын болгаш совхозтарын 20 ажыг хуузу бугу шөлүң гектар бугу-зундан 80—85 центнер кукуруза таразын өстүрүп алырын шиттирилээн. Он-он бригадалар болгаш эвенлар 100-тен 200 центнер чедир дүжүттү алыр дээр демиселин турар. Респуб-ликада кукурузанын таразынын тарылганын бугун чартык натап аякыл калбартып турар. Оон 75 хуузун сугаттыг черлерге та-рыр.

Украинанын Молдавиянын, Азербайджанын таражылары, Россия Федерациязынын аякыл-агылары кукурузанын чаа ду-муду дээр демиселди эгелээр. (СЭТА).

Чырыкылыг сорулгаже Чеди чыл планын беш чылда күсудей дээр

Луховицк районда Сталин аттыг колхозтун аякыл-херектери Москва областын дөвиксөөрлеринде-даа шыклар ырак сурагыл. Элт, сүт болгаш ноолдар база өскө аякыл-агынын өскө-даа продукциязын ол колхоз чыл-чылы-биле чыгышкан чокта көвүлдөп турар.

Колхозтун даргазы Социалистик Күн-ажыкчы ийи дикчар Маадыр Федор Степанович Герасовтун СЭТА-нын корреспондентини-биле беседалыга чугаалашы болга:

Эртен чылдын түнелеринин күртүстөйи чүл дээр, 1953 чыл-биле дөвиксөөр, күртүгө элт салды 13 катал, сугуту—7, чуураалы-ны—14, ноолдары—26 болгаш картофельди—3,5 катал көвүдөө. Аякылдагы чүс гектар чер бүртүзгөн бисте 50 баш мыйыстык боз мал, оон иштинде чылда ортунала-биле бирөөн-де 4000 кг сугуту бээр 22 иштейт оналжып турар. Бо чедишкниерини мынды кылсаал ол аякыл көрбөй, чуртка азы-чөн элбикшини тургузар дугайында бугу улустун херекте боттарынын салымшынынын кирер дээр, бугу-де аргазынын дүргөн болгон эш дээр аякылчанын оралдык турар бис. Колхозта бот-оругта чарылганы аякылдарын ботандырар турар, муракчы аякыл-агыларын дуржулганы, эртемниң чедишкниерин, комп-лекциял механшылрын улам кылыа-биле негтерлеп турар, бугуру-дгенин улам ийилгити күтүлгөн аныдары дээр чыл-чаа куралдарынын дилеп пай турар бис. Материалдыг сонугуламы бедиринче болгаш кол-хозчуларын аякылдын байдалын экижидериче оона күчөткөйни сал-пай турар. Суурну чагайдымы туура болгаш культура-амалдары туду-рун талазы-биле хөй аякыл кылдыган. Чедишкниерини дилчелер—кар-лар чедиш ап шиттирилээр — деп Федор Степанович айтталган.—Артыл-кежигитеринин аразында боттарынын херектеринин мастерлери хөй, өскө-келер оларга дөвикшип турууда. Ийек бүртүзгөн 3500 килограмдан күдү сүт сугат саанчылар бисте чок. Оларын аразында Социали-стик Күн-ажылдын Мадыры Елакина Михайловна Лоденова бирги чери чөптү-биле элен турар, ол база фермага аякылдан турар үезинде барык бугун чартык мыйыкын кг сугуту саган. Бистин аныакта-рынык база эки аякылдап турар, олар ортумак шыканы дооскан, хөй нуруулу-ла-ла колхозга аякылдан чылдын каш турарлар.

Ыдыгыл бола аякылчанын анык Эон Немованын чеди алганы чүд дээр, оон тайгарында турар 56 бозаалдуу конукта ортунала-биле 700 грамм немеле дөвикшип берип турар. Аныак бригадир коммунист Алекс-сей Федорович Сидоров база аякылдын билигин-биле организацтык. Оон баштап турары—23 тракторларды, 4 тарва болгаш 3 сикле комбайн-дыгы, хөвүн аякылдан кылор 50 чепектерин комплекслиг бригад ам часкы тараыга шутт бисен.

Бугурустун чеди чыл аламынчы беш чыл иштине күсудей деп турар бис. 1963 чылда колхоз болга аякылдагыч 100 гектар черге оналштыр 1400 центнерден эвез сугуту болгаш 125 центнер этти ап турар болур.

Коммунистик күн-ажылдын колхозу деп атты чедиш амыр дээр чар-ышка киржин алган, ам чырыкылыг сорулгаже бүтүрелдин-биле бар чызыр бис.

Чурунта: Ф. С. Герасов болгаш механшылдарын комплекслиг бригадалынын бригадари А. Ф. Сидоров (солгай талазында) часкы хөвү аякылдарынн планын чугаалажып турар. СЭТА-нын фотохроникасы.

Совет-кыдат чугаалажышкыннар доозулган

МОСКВА. (СЭТА). ССРЭ-нин бол-гаш КҮР-нун салгы талазы-биле чазак төлөөлерини аразына сөөлгү үеде болган чугаалажыш-кыны чедишкниерин доозулган. Салгы талазы-биле совет болган кы-дат чазак төлөөлерини баштыкы-лары — ССРЭ-нин даштыкы салгы ми-нистри Н. С. Патолочев болгаш КҮР-нун даштыкы салгы министри Г. Ли-И-чжан олар «ССРЭ-биле Кы-дан Улус Республикамын аразында 1961 чылда салгы харылзаанын дугайында Протоколга» болгаш өскө-даа документтерге апрель 7-де Москвада ат салганнар.

Штер А. Н. Косыгин, Д. С. По-лянский, ССРЭ-нин Министрлер Чө-вүлелинин Даргазынын оралакчызы В. И. Новиков, ССРЭ-де КҮР-нун херектеринге тур бугурургетин Чжан Да-цзинь, КҮР-нун даштыкы салгы министрлинин оралакчызы Ли Цзян болгаш өскелер-даа совет-кы-дат документтерге ат салышкы-нынга олорушкан.

Чугаалажышкынынын чоруп турганын болгаш түнелеринин дугайында чотур дымадыгым чок-кү үеде парлаар деп талазы дугурушкан.

Документтерге ат салганынын союнда ССРЭ-нин даштыкы салгы министрствоу хүлээп алышкыны кылган.

«ССРЭ-нин 1960 чылда саннары»
МОСКВА. (СЭТА). «ССРЭ-нин 1960 чылда саннары» деп дорудуп кылган статистиктиг чыныды паравттын үгөн. Ында чурттуу улус аякыл-агынын 1913-1960 чылдарда хөдүдөлгөдөр дугайында он чутула сан-түнелдер шдген. Совет Эвилелинин аякылчы чынары улустуге, транспортка, көдө аякыл-агыга, өртемге болгаш культуруга чеди чылдык ийги чылы-ныкка шайы кире улуг чедишкни-нерип болганын ылга санап ба-дыткалды-биле көргүлүп турар. Эң чутула көргүзгөлөр талазы-биле сан-

түнелдерин АКШ-биле болгаш өскө-даа калпактыг чурттар-биле дөвикшп турган көргүскөн.

ССРЭ-нин чурткакчыларынын хөй-нитти бөлүктөрүнүн, улус аякыл-агынын адырларынын болгаш кыды туура аякылдарын, күш-ажылчы болгаш угаан аякылдыг кижилерин эртем-билининиң дөвикши-ли дугайында ССРЭ-нин Төп статисти-ка эргелешинин дыназын ол чымында база кирген.

Номуун тиражы—60.000 көзөк эзелдер.

Мөңгүн-Тайганын малчынарында

Курлавырларны четче ажыглаар

СЭКП ТК-ның январь Пленумунун кедээ ажыл-агыйы улам ынай хөгжүдөр таламын болгаш партиянын XIII съездинин чымдырар дугайында шийтпери бистин колхозтун ажыл-ишчилерин күш-ажылыче сөөк кириген.

Болжолотун экономикаынын кол үндэсини — мал ажылы. Мычтанга колхозту «Малчы» деп адааны таварыла эвес. Колхоз өрткөн чылын күрүнеге эйт, сүт садар хүлээлгенин, мыймыгы бол мал өстүрөр планын күтүскөн.

Бистин ажыл-ишчилерине бар курлавырлар болгаш аргаларын санап көргөң, бо чылын күрүнеге 530 тонна эйтти, 72 тонна дүктү, 125 тонна сүтү садар деп социалисттик хуураагы алган. Хойнун баш санын өрткөн чылдагымын 12 хуу хуураагы көрдүнгөн. Чеди чылын үшкү чылын бирги кватрталында күрүнеге эйт, сүт садар планымысты күтүскөн бис.

Амгы үедө чаш мал ажаап алыр ажыл массалык-биле чоруп турар. Бо үедө чедир төрөң 11.500 ажыг хойнун чаш төлү барык-ла менди ажаап алдынга. Хойжулар И. Доржу, И. Успун, Бунап-Бара, Серен болгаш өскөлдөр-ла төртүнгөн чаш төлү чидирин чөккө камтаган ап турарлар.

Моон солгаар бистин колхозка мал ажылын улам ынай хөгжүдөр курлавырлар болгаш аргалары хой. Ол аргалары бис ам-даа чедир ажыглап шыдавын турарымысты миннип, тодогарай ажыл-хөжүдөр чорудар ужурут бис. Бистин байдалымыска мал ажылын хөгжүдөрине эчине чутула чүүдү болза, малга четир санын кем сүрүвү белеткен, эки шынарлыг мал кажааларын тудуп алмыр болур. Мыдыг турбуке өрткөн чылын мал чене белеткээр планымысты күтүскөн-позинистен Мөген-Бүрен, Бажында, Ак-Адырда, Сугулу-Ойда, Сарыг-Чоогада терен өбүтүт ховуларын

үнгөн сизини четче-биле ажаап алдынга. Оон кол чыдагааны— колхоз баштаар чедир колхозчуларын болгаш тырттар күшү шын хуваап тургуспаанга, сизин көзөр машиналарын өй-шаанда сазды албаанга болган. Бо чылын үстүдө частырылган чылдарынын хөжүдөрүн амдыгаштан эгелеп ап турар.

Өрткөн чылын 200 га чегге ногаан суланы тардымыс. Каргы-Аксынга сугаттыг чегге тараан суланын да буртузунан-не 15 центнер дүктү алдынга. Моон алтыш көзүргө, сугаттыг чеггерге агротехниканы шын чорудар болза чүтө мал чени сула эвес, харын өскө-ла тараа курлавырларын тарып болурун барымдаалары бар. Ам оңу боттавырларын аргаларын чорудуп турар бис. Колхоз «ДП-54» деп 3, «Беларусь» деп 3 тракторларын, андзын, илбир, сейкаларын болгаш өскө-ла техниканы сазды алган.

Бо чылын 300 га чегге суланы болгаш арабыйн тарымы. Мычтанга Каргы-Аксынын сугатарыла бугазынын дөзүн болгаш ууну алгыдар хөмчөгүн чорудуп, 30 кижилыг тускай бригадалар тургускан бис. Ол мыкшаш, Каргы-Бажында Ийттылак деп чегге 400 га хире кара-хөзүрүнүгү шыл бар, оңу шингөдип алмыр көрдүнгөн. Мычарга мынар сугатарыла бугазын үндүрүп алмыр бергелеп турар, оңу мыкшарыга областын сүт ажыл-агый өргөлдөдөн биске тускай эртемчилерин чорудуп, сугатарыла бугазын казып болуу-болбазы шийткээрине дуза чедирерин күзөп турар бис.

Мурнунда ажылга тынмай турган сизин шөлдөрүн бо чылын долу ажыглаар сорулга-биле колхозтун бугу кезигинерин хуралы алыгын 4, тракторун 3 сизин кезер машиналарын, алыгын 4, тракторун 3 дымрааштарын болгаш сизин тырмыр 1 машинаны сазды алмырын шийткээрине. Техниканын чамдыктары көзү эгелей берген. Мы-

чалза-даа хол кадыгы-биле сизин кезерин чутуламыс болза хөжөк. Бо чылын малчын буртуз-ле боттарынын күжү-биле 5-тен 10 тонна чедир сизини кезип алмырын хүлээнгөн. Оон күтүскөдөн ынааыла чедип аар дөш ажылаар бис.

Мөңгүн-Тайгага картофель, ногаа айман моон мурнунда кым-даа тарып көрбөзөн турган. Өрткөн чылын Мутур-Аксы школанын өреникчилери чартык га чегге картофель тараш, оңу чайгы ажаалдынга хаммаарыштар чүтү-ла кылган болза-ла, күзүн барып олурган үрөзиден 3 каттап хой картофельди казып алган. Мычтанга бо чылын кезек чегге картофельди болгаш күрүзаны тарып шенээр база көрдүнгөн.

Төгүлүг чеди чылын үшкү чылынын планын сорулгаларын күтүскөдөн мал семиртилгенин шын өргөндөзүрүлүгү улуг ужуруламыс. Шаанда аалдарын улуг чылдарыг турган Мөген-Бүрен, Аспаты, Тоолайлыг болгаш өскө-ла чедирерин мал семиртилгенине сөөлү чылдарда ажыглавын турарымыс тергенин четтес. Оон кол чыдагааны болза, хойнун кыргыламын болгаш чутуламын эсэлдизип, малчынар көжүрү транспортту шын эвес организаастап турарымыс болган. Ол кезек девискөргө элзеп каш мун малды семиртип, чик өртөктөгү элти алыр арга бар болганда оңу бо чылын чедип алмырын боттадырар бис.

Колхозта мал кажааларынын шынары күтү, хөмчөдөрү биче. Колхоз девискөрүнде мыш материалын курлавымыс эвөш болганда чамдык кажааларын даштан кылыры база чутула болуп турар. Ак-Адыр, Кара-Хову девискөрүнде туудуга хөжүдөр аштар хой, оңу кажаалар тударында ажылаары көрдүнүп турар.

Амгы үедө колхозтун бугу хойла-

ры 150 хире кодада үстүнгөндөн күш-ажыл шыдаар колхозчуларын дыкка хой хой ажылаар. Оларын хой нуруузу өки ажылаар турар. Мычарга-лаа чамдык хойжулар болу-нун күжү-биле кылып алтыр хире ажылаарымыс безин кылбас, үргүлчү-ле колхозтан дуза илээр. «азаралыкчы» хөжөңөр бар. Оңу бодурууза-биле, база хойжуларын харысаалгазын бедилери-биле хой ажылынын мурнагы методун— хойжулар бригадаларын тургузарын эгелеп бис. Мыдыг бригадаларын Кара-Хову, Каргынын Бед. Шегетей, Мутур деп чедирлерге тургузуп болур. Баштайгы бригадалары Кара-Ховуга тургузар.

Чеди чылын ийги чылында колхозтун орутамын 1959 чылдында 1 млн. 200 мун рубль хой болган, а бир күш-агуне 15 рубльди (эрги акша-биле) берген. Бо дээр-ге, колхозтун экономикаынын быжыгып, чонун амдыралынын денделенип белин турарын херечилеп турар. СЭКП ТК-ның январь Пленумунга болгаш оон сонда девискөргө азын-биле болган хураларга көдөзүн, мылангы колхозчу малчынарнын культуралыг амдыралын көлүрөргөчө улуг кичөөгөйин салган. Ол чутула сорулганы боттадырарымыс бистин колхозтун тудугуларын бо чылын малчынарнын кыштагыларынга чуртталганын 30 бажынарын тудар. Ам ол тудугуларын материалдары кезип белеткөтүнгөн болгаш сөөртүлгөзү эгелеп.

СЭКП ТК-ның январь Пленумун шийтпирлери ажылга инициативаны чок, сазыг амыр болуусаарларга шынгы согууну таварыштырган. Мычтанга олутпай чоруктан устуруп, мурундагы частырылларымысты элп, көдөр ажыл-агый продукцияларын көвүдөдөрине ужурудузгал курлавырларын ажылаага кырири бистин эч чутула сорулганымыс. СЭКП-нин XIII съездинге күш-ажылыч белеткери ужуражыры-биле боттарынга алган социалисттик хүлээлгелерин бистин колхозтун ажыл-ишчилери ажыл-хөжөк кырынга боттадырарын бугүредип турарлар.

С. САДИ,
«Малчын» колхозтун доргазы.

Тоолайлыг фермазында

Тоолайлыгын беким сынарнында хой болгаш сарыктын каттыккан фермазынын малчынары мал кадарымын хостуг үелерде чуртталга бажынарын, мал кажаалары турарында илениктей ажылап турарлар. Олар бо чылын бирги кватрталында чуртталганын 2 бажынарын, малдын 5 кажааларын ажылап кыригенер.

Бистин фермамыс колхоз төвүндөн 40 км хире ыракта тайга аралында турарында малчынарга өргөжөк чутула чамдык барынаар: шай, таакпы, пөс, керсин болгаш өскө-ла чүдүлөр үзүктелди бээр таварытгалар бар. Ол «азыг» моон солгаар каттаптарыс ужурут.

И. УСПУН-ДОРЖУ.

лап билдери, ада-нелер-биле сырып холбазы, башкыламын бугу арта мергекчил эки шийткөдүп алганы — оон чедишкенин кол-ла үндэсини болган.

«Анык математиктерин болгумунга» Таисья Ивановна баала-ла улуг кичөөгөйин, үе-шакты берип турар. Ол чүтө яна-бурду уран-тыныгыр болалда-мерге-жилгелер эвес, дарын эртемнин, мылангы физикада улуг чедишкенин өреникчилерге төдөргөй чиктер-биле сонугураалып, билдирер «бурут-ла арта-мергекчилер кизи.

Таисья Ивановнанын чедишкенин база бир «чажыды» чүдөлүп, өреникчилерге чамгыс ай негелдери. Ол немелде кичөөлөрүн өй-шаанда чорудуп, интернатка, кластарга үргүлчү хөз, өреникчилерге дузалаан, таймылараан, негезен турар.

Таисья Ивановна коллективтин иштине дыкка күндүктөдүп, ол күш-ажылын салгыла-турууну белги-биле үндөзөр болгаш болуна, өскөлерге бир дөмөй негелделет. Бо одуругаларын бижижит оон хелемечини болуушаан. Таисья Ивановна хой-ле арта-сүме, мергекчил ап, ажылап келген.

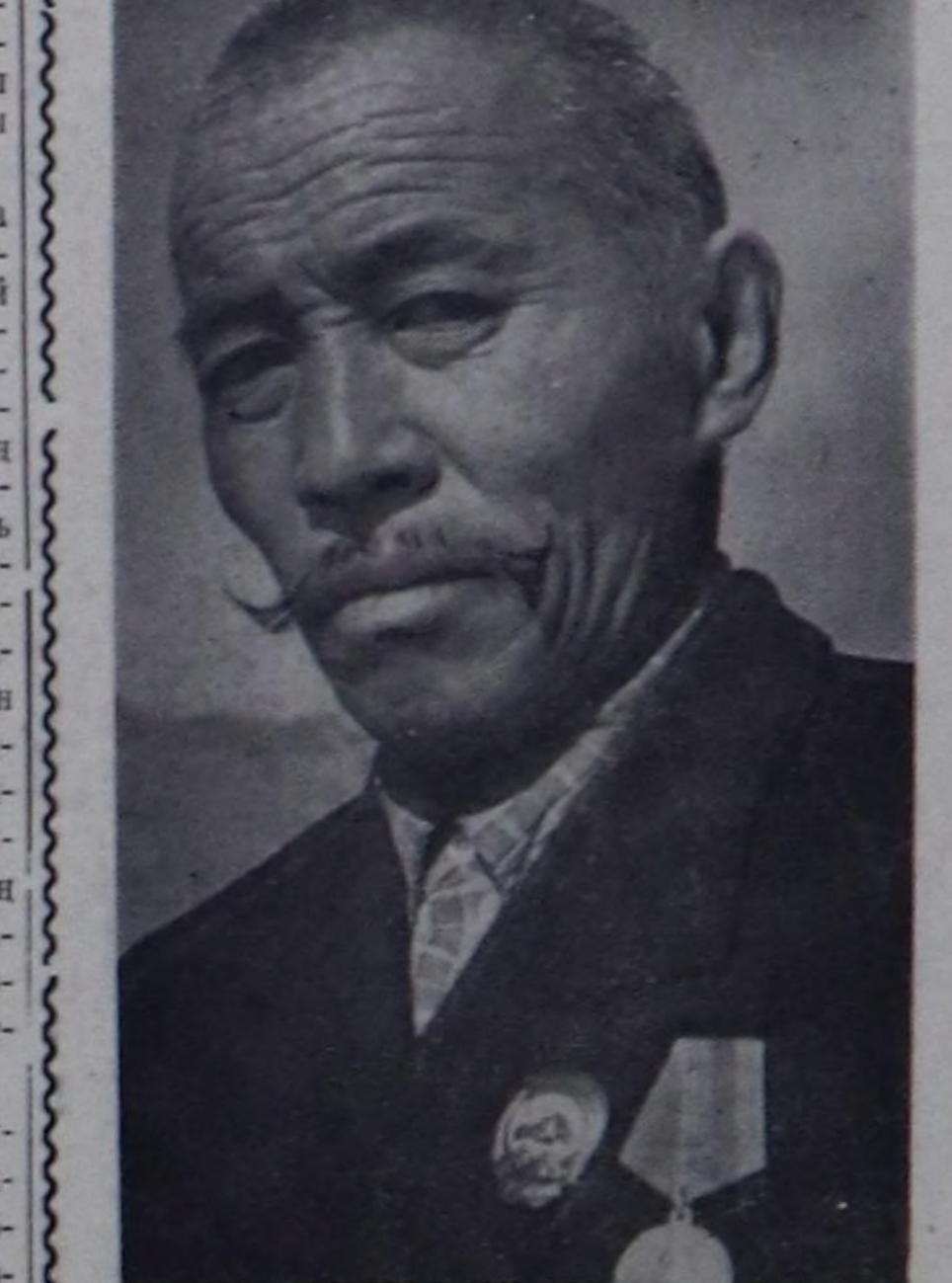
Мычтанга эш-өрү оңу деткир, мычарга, хүндүлээр болган ужуру ол Таисья Ивановна башкыларын комсомол эге организаациянын бюрө кезигүүнү. Мыдыг кизи эш-өрүтүн илгелени шийткээп, анаа төлөптүг-лаа болбайн канчаар.

М. САЛЧАК.

ХОЙ АЖЫЛЫНГА ХАМААРЫШТЫР

«Бистин чуртувусту колхозтарында, совхозтарында бар аргаларын болгаш курлавырларын шын ажылаар болза, Совет Эвилели чонун кизи санынга оонаштыр маадан алыр продуктуларын бугүдөр таламын-биле АКШ-тын денделениг дүргө-биле чедер» — деп Никита Сергеевич чуталаан.

Ол чутула сорулганы күтүскөдөргө бугун чар-тыкчынын, мурныкты малчынын денделени азурта бугу коллективтин бодулар дөш кизи

Чурунта: К. Салчак.

Чурунта: Ч. Кара-Сай.

Балдын бизи төгөйгиче

«МАЛЧЫН» КОЛХОСТА ТУДУГЖУ-ДАРГАН СААЯ МАНДЫЧЫГА ТУРАСКААТТЫМ)

Балдын бизи төгөйгиче кылган Бажынарын, ой-та чеке, кырган! Барып санап көр-лаа болза, калчан Бажы дүгү оортан эвөш боор оңу! Сургуула болган уран-шевер холуг Сугаангаштын, хавыргылап калган, Суйбал өрткөн алыштарын изин Суруууста чүдүк бугу көргөн. Белек кылдыр бугун хоорай бердик. Пенсияже бугун уунуп тур сен! «Калган-дыр мен—эвөш кылдым!»— диве Катан-катан четирдилең, аге! Кайтамчыктыг ижин түгү бо-дур— Хаала эвес чурттал-дыр сен, эр-кей! Хаала алыр анык кун бар-дыр— Калдык-чагай дымштын аа, ирей! Салчак МОЛДУРГА.

«Малчын» колхозтун уруглар садмында 25 бичин чаштары кижиздип турар, олар хөгүгү, кан кадык болгаш өөрүшкүдүг. Уруглар садын тударында колхоз эрги

бүрүзү ажылаар ужурут.

Өрткөн чылын «Шын» солунга И. Кызыл-оолдун «Мөңгүн-Тайгага хой ажылын чорудары» деп чүүдү үнгөн. Бистин колхозтун девискөргө чартык-нарын болгаш чартык-бөдүүн дүктү хой ажылын сайыра дшп, чүт хойларын чамдык кезин база артырып сайырадырын мында сумелзөн.

Моон утаап турарын «суулар алыр болза Мөңгүн-Тайгага хой ажылы чорударынын системалык боттадырын эгеледөр, хамгытын мурнунда колхозтун бугу хойларын уксаазынын болгаш өңчүтүүнүн азын-биле үзөр. Оон түнелениде өңкир, дүктү хойлар кайла, чеже деп чүве чөөртү билдирин эгеледөр.

Колхозка хой ажылын чорударынын углавыншыкын кандык аныктыг болуру деп чүве билдире бергенден бээр алаан үе өрткөн, мычарга-лаа бистин кылып алганымыс дыкка эвөш болуп турарына араандыг. Хойларын уксаа азын-биле ылгаар ажыл ам-даа чедир чоруттумызаан, «чүтүн, хар-назын азын-биле анытап, үзөр ажыл база төңүзүгө чедир күтүскөнүмзөн. Хойларын эдерштирилгенин чорудар ажылда четтестер кайы хой. Чикек кылдыр мөң колдынын көрөли. Өрткөн чылын мөң хойларын тарып боозадыр боор деп болган мен, мычарга-лаа ол болдумынандан «дүчүкка туларга бызаа сугжу» дөш мыкшаш, тыва уксаалыг чангыс кошкар тып салыр ужура таварыштым. Түнелениде чеже хой эдержилгө киргенил, азы чеже кызырыл деп чүве билдирмес болган. Бо дээр-ге, чүтө ажыл-агый эвес чоруктуг түнели. Чааан болуп, чангыс-даа хой кызыраваан деп чүвени чөөкка чаа билдим: 286 хойда 267 хой оодууан, оңу чаш төлү менди.

Мөңгүн-Тайгага хой ажылын сайырадыр дөккө колхозтун болгаш районун кедээ ажыл-агый инспекциянын, ол мыкшаш Чадаанын уксаажыдылга станциянын тускай эртемчилери боттуг дузаны көрүтүп, хөдөлөр болза бистин колхоз күрүнеге эйт, дүк дужаларын көвүдөдөр аргалыг.

И. САЛЧАК,
хойжу.

Мээң чамдык бодалдарым

СЭКП ТК-ның январь Пленуму кедээ ажыл-агыйын продукцияларын бугүдөрүн дүргөн көвүдөдөрине тодогарай хөмчөлөргөн айткан. Ол чагай херектин боттадырына бодувустун үлүүвустү кириер дөш өмүнчү хөжөөңөн ээзи Девш-биле ийлеп бо чылын төрүү 280 хойнун чаш төлүн менди ап, хой буртузунан-не 2 кг дүктү кырып, бодуус күжүсү-биле 8—10 тонна сизини кескеш, кыштагже сөөртүп алмырымысты хүлээнгөн бис. Ам 240 хой төрөң, оон чаш төлү менди алдынга.

Төрөң чурттуг, чонун чагай хөжөөңө кизи буртуз киржилгелиг болуру хүлээлге болганда бодуунун бодап турарын чамдык чүдөдөр чутулааксап турар мен. Амгы үедө малчынар чагааларже көжүп турар. Бистин колхозта чагаалашында четтестер база бар. Малчынарнын чамдыктары чага чегге хар-ла бар болза хараганын-лаа, хем уну-лаа чедирге хөзүп алыр. Оон түнелениде хой дүгү хой-биле чүдүлүп чыдып каап турар. Оңу моон солгаар өренип көөру артык эвес деп эвөш мен.

Суг чөгүндөн чамдык аалдар эки оларыг кыштагыларын элекке калган-ла өскөргө көжөр таварылгалар бар. Кара-Хову бажы май айга чедир-ле сугаттыг турар чедир чүве, мычарга амгы үедө мында аалдар чок. Анаа мал кажааларын таарыштыр тудар болза 4—5 кодан аалдар чагаалап болур. Кара-Ховуга кудук казыптар болза аалдар күзгелээр, чагаалаар чагаай нер болур, а артыкшылым суг тыныла тараа-лаа тарын болур.

Хойнун ийги оодуушкынын организаастарынын чутула ажылы чедир-чегде шагда-ла негезен, оон эки түнелдерин эвөш эвес хойжулар чедип алган болгай. Бистин колхозта ол ажыл чоруттумайн турар, оңу «егеледөр», «организаастар» деп чуталаар ам-даа үргүлчүлөшүшаан. Ийги оодуушкынын шын чорудуп, эки түнел чедип алган хойжу бистин колхозта чок деп чүве ол ажылаан чоруттумайн туварын херечилеп турар.

«Мал—шаанда чедир-биле кыш ажыл чорраан» дээр хөвирлиг шын эвес бодуукалардан уштунар үе келген, чүгө дээр-ге, бис ам малды чүтө кыш ажыра дөш эвес, харын күрүнеге хой-хей дүктү, элти болгаш өскө-лаа продукцияларын бөөр дөш ажылап турар болгай бис. Кизи буртуз-ле төрөң партиянын октябрьда болур XIII съездинге белетик ужуражыр дөш ажылап турар, мычтанга мен бодумга алган хүлээлгенин күтүскөдөрүн база каттап хүлээгин турар мен.

Ч. НАРА-САЛ,
хойжу.

Чурунта: колхозта чаа техника белген.

Көдээ башкы (ЧУРУМАЛ)

— Экин, башкы!
— Экин, Таисья Ивановна!
Колхозчуларын, шөлчүлөдөрүн база калы ажылап турар өш-өөрүнүн ол мендизилешкенинде бора-сарык карактары-биле өилден күлүмүрүп, харылавышаан, шөлзага, күдүмчүта — кава-лаа бөдүн, мычарга-лаа шевегиин кеттиген, шилгечек санын, бажынын дүгү «көзөр четкен кыкыл-кас дег алдын-сарыг» орус кысты Мутур-Аксынын чуртталгалары көчүгүт эки билдирер.

Ол дээр-ге, чонун кедээ дөш боттун күзөңи-биле ыраккы Горький облазында Тынга келген, Арзамас хоорайын башкы институтунун кижизиктеңи — Таисья Ивановна Килдимова башкы дээрин таныштырайн.

Долганын алгарга хүрөөлөтүргөн көчөк шооружуш. Азиянын хүнүнге шооружуш хүбүн шырайлыг, кара баштыг, танывазы дыл-домактыг тыва улустун урут-дарымын өрөдөн, кижизилер уаут-туу — анык башкыга баштай канчаар өлөтүтүт ирги?

«Ийет аа», өреникчилерге чүтө физика-математика билдирдери бөөри эвөш-тир. Чонун бөдүн билдир чыткан, оон ажы-төдүн канчал өрөдөр боор. Оңзугай омактыг, бөдүнү-биле сөзүн чуртталгалыг чон-туу. Анаа чанчып, бөдүн база оон өрөңдөр ашар-дыр мен. Чүгү кызылды! Аммырал менди ашар-ла хөдөмөчүлүг чорун деп чааан кангаан-ла болгай. Чон-биле чүтүлдөп тапшаар төздөдө, оон дымлы, аажымын билер херек. Мычтанга чүт-ле бир чүвени кылыр ашар!»— деп, оон эч-не бирги

сагыш човашкыны аныг болган.

Шудургу ажыл-иштин ийи чылдары өрткөн сонда, Таисья Ивановнанын салгыныга бугу-ле таваржып өрткөн бергелер, амдыралдын янык-бурт болушкунунары өй-ийлеп киргалеп көзөр болган.

Канчал кизи аары бергенин, оон Кызылга барып эмнеткен, жөлтөп алганы бодураг, ол бугу чүтө агаар-бойду өскөлдөзүшүн, ногаа-тимистин ховар болганыга көзү тусту бот-тур. Ол ам бөдүн тыва кизи дег сактып орган.

Ханы чоога дувунде өшкү кадарчымы Казактын дегем кажаазымын чаа ховорган хөжөгүн бурнуайып, оңу бут тавангай сарыгыже дүткөр-биле теп, өреникчилер-биле калы ашылды турганы шыраарынал өртөр. Харга чүтүн ап, өтте дүстүг шай ижин, соккан арабй алганы чип оода, «түн хөжөөңөн ээзи: «Башкы Ивановна караш!»— деп органы-даа олчаан көстүп келидээр.

Оон карактарында чеди хуу төйлөр, оңаар-дөскөзөр чалтын турар ногаан сула, оңу ажаап турганым, майгынга эртинген чаштыг сөөк дүн дөш—шүтү-ла ол-ла хөдөөр чүртүтүлүп хөзөр.

Теоремаларын орус тылга харылап шындыгы турарын сеткил ханып бодоп орган. Кедир өрөңдөгө чылында шуут-ла хелемечи чөккө ажылап беримзе чүд—деп, ол соорулп көзөгө, анаа оон-лаа артык эки, кзын чик, канчалгалыг мыкшаш сагыл-дылган.

Ушкү чыл Таисья Ивановнага дүжүлганы болгаш канчалык кыны берген, оон уламында 7 «б» класстын өрөңдөгө хуузу долтаамал беким денделде чоруп турарын таварыла эвес.

Оон-биле мындыг таварыла болган. Устүкү класстын С-тин улдун өргөңдө дык коштак, кичөөлөргө сонугталы ыракта-ла эвөш турган. Оон кадыда өреникчинин аажы-чанында бир-ле нарын байлап бар: мытавас, чарыгычыл. Мындыг байланы канчал элп аларыд? Таисья Ивановна хей чуталаарында мык эвес кизи. Ол С-тин бөдү-биле тускай чуталаажып, оон хей ажылаарын бодуунары-биле сонугурадырыгче кол кичөөгөйин салган. Азык сонда, өреникчинин ада-неги-биле сумелешкен, ол өреникчинин «агдан-чак» чорутуун чажыдын билди алган. Ол көчүгүт перук, түгүчүлүн хайгааралын негээр кизи болган. Удунун сөөлдүрди С.

чутуадыр чамык-чагай, өрөңдөгө сонугуталы беким бөк илерген. Мылангы Таисья Ивановнанын класс шактары чеп ажыг-

С. САДИ,
«Малчын» колхозтун доргазы.

Тоолайлыг фермазында

Тоолайлыгын беким сынарнында хой болгаш сарыктын каттыккан фермазынын малчынары мал кадарымын хостуг үелерде чуртталга бажынарын, мал кажаалары турарында илениктей ажылап турарлар. Олар бо чылын бирги кватрталында чуртталганын 2 бажынарын, малдын 5 кажааларын ажылап кыригенер.

Бистин фермамыс колхоз төвүндөн 40 км хире ыракта тайга аралында турарында малчынарга өргөжөк чутула чамдык барынаар: шай, таакпы, пөс, керсин болгаш өскө-ла чүдүлөр үзүктелди бээр таварытгалар бар. Ол «азыг» моон солгаар каттаптарыс ужурут.

И. УСПУН-ДОРЖУ.

лап билдери, ада-нелер-биле сырып холбазы, башкыламын бугу арта мергекчил эки шийткөдүп алганы — оон чедишкенин кол-ла үндэсини болган.

«Анык математиктерин болгумунга» Таисья Ивановна баала-ла улуг кичөөгөйин, үе-шакты берип турар. Ол чүтө яна-бурду уран-тыныгыр болалда-мерге-жилгелер эвес, дарын эртемнин, мылангы физикада улуг чедишкенин өреникчилерге төдөргөй чиктер-биле сонугураалып, билдирер «бурут-ла арта-мергекчилер кизи.

Таисья Ивановнанын чедишкенин база бир «чажыды» чүдөлүп, өреникчилерге чамгыс ай негелдери. Ол немелде кичөөлөрүн өй-шаанда чорудуп, интернатка, кластарга үргүлчү хөз, өреникчилерге дузалаан, таймылараан, негезен турар.

М. САЛЧАК.

«Малчын» колхозтун уруглар садмында 25 бичин чаштары кижиздип турар, олар хөгүгү, кан кадык болгаш өөрүшкүдүг. Уруглар садын тударында колхоз эрги

„Дугуржулга дүргөн чедип алдынып болур“

„Коламбие бродкастинг системниң“ корреспондентизи-биле С. К. Царапкинниң беседазы

НЬЮ-Йорк. (СЭТА). Чокта чаа «Коламбие бродкастинг систем» деп америка радио-телевидение компаниязы болза үш күнүндерин ядролуг чепсектин шенелелерин хоругдулар дугайында Женевада чоруп турар чугаалажымшынарында СССР-ниң төлөөкчиси С. К. Царапкин-биле ол компаниянын тускай корреспондентизи Д. Шорнуң беседазын парлаш үндөгөн.

Айтырыг: Силернин бодалынар-биле аларга, бо чөвүлөт хуралдан кешир үеде болуп болур чепсектин ам кандыг болуп турары?

Хары: Амгы үеде Совет Эвилелинин киргези саналдага үндөлөөш, бүгү-ле шиптиреттинмез айттарыларын талазы-биле дугуржулга дүргөн-биле чедип алдынып туруп болур. Ол совет саналдар болза ядролуг шенелелерин соксар дугайында керезин сагырын буттуу-биле контролдыларын хандырып турар, өөп-биле калы ол чөвүлөт хуралда черде чутула чүве болза, совет саналдар чугаалажымшынарында киржип турар ийи таланын өргө-ажыктарын барымдылаан. Чугаалажымшынын мунунга чазанын бүдүрүшү туружу ол чөвүлөт чорукка үндөлөөш дугуржулга чедип алдырынга моондакты кылган.

Ядролуг чепсектин шенелелерин соксар дугайында Женевада бо чөвүлөт хуралды буттуу болдурун орадалып турар болгаш чөвүлөт хуралдын ажылы чепшикчилик-биле доостурунга чедирин күтеп турар дээрин Каттышкан Штаттарын чаз чазда медеглөөн болтай.

Америк таланын ол медеглелерин барымдылаан, ам-да шиптиреттинмез айттарыларын талазы-биле дугуржулган чедип алыр арганын бээр мындг турусту элээринге АКШ-тын чазда ам белеп боор деп манап турар бис. Мындг болза-да АКШ-тын төлөөкчиси-биле бо чөвүлөт хуралга кирген саналында чаа чүдүлөр өзөш болуп турарынын дугайында доомдалымысты илереңге аргавыс чок...

Каттышкан Штаттар чаалай күзелин майи хире илереп, шиптиреттинмез бүгү айтырлар талазы-биле СССР-нин байызында да таарып чыдыр кирген саналдарын күзөп алдырып кайы хире белеп болуп турарында ам чугаалажымшынарынын чепшикчилик болуру хамаарыр.

Айтырыг: Франциянын ядролуг шенелелерин кылдып турары бо чөвүлөт хуралга чүчүн талазы-биле чутула болуп турар ирги, тайлыбыр-лап бериш көрүнерем.

Хары: Бүгү улустарын шиптиреттинмез удуралышынарынын тооп көрбей, КНО-нуң Кол Ассамблеязынын резолюцияларын каржызы-биле үрөвишаан, ядролуг шенелелерин

Франция чорудуп, мындг шенелелерин үргүлчүлөр бис деп медеглөп турарын холлаштыр бо айтырыгны тургузуп турар чүве. Ядролуг шенелелерин Франциянын үргүлчүлөр турары Женевада бистин чугаалажымшынарымысты улуу-биле бергелелип турар. Ядролуг чепсектин шенелелерин чорудуп турган, НАТО-нуң кежигүрү болур Франция болза, НАТО талазы-биле эвилелин хулээлгелерин күзөп чорудуп-биле ядролуг чепсекти улам болжамдырыл дугайында шери талазы-биле өске болулелин, тоодаргайларга Каттышкан Штаттарын болгаш Англиянын сонугаралын хандырып-биле, азы харында ол чепсектин чаа хевирлерин-да тургузар талазы-биле оларын ажыктарын кызы бээр магад чок болтай. Байдалын мындг яззы-биле үргүлчүлөрү барын талазы күзүнелерге шери талазы-биле чыгыш талазы артык ажыкты тургузуп болур дээрин кизи бүрүзүге билдирип... АКШ-тын болгаш Англиянын чазактары оортан чотуур тунелдерин кызы бээр деп илгээрин күтеп турар бис.

Айтырыг: Контроль организациязына үш таланын администрация чөвүлелерин тургузар дугайында силернин чаз саналдарынын тайлыбырлар берип көрүнер.

Хары: Чангыс кижиден турар администрация күзөп коллективит огран-биле — ден эрге-биле күзүнелерин үш бол өлүктөрүн — барын талазы күзүнелерин бөлүүн болгаш оларын эвилелилерин, социалдык чурттарынын болуун болгаш нейтралдык чурттарынын болуун кирширшип турар үш кежи-гунерин администрация чөвүлөт-биле солугурун Совет Эвилели саналдаан.

Мындг эде организашашынын чугулазы чүдөл дээрге, амгы байдалын үеинде делетей организашашында чангыс кижиден тургузган администрация тайбынын болгаш улустар арамында калы ажыдажымшынын өргө-ажыктарына каршына кылдыр боттарынын хуула шугумун ботандырып чорудурунга барын талазы күзүнелер чинги-биле ажыгаш турарында болдуруп турар. Колонизаторларын өргө-ажыктарына таарыштыр Каммершалынын Конгода чүдөл-бузар үлгүлелери бо талазы-биле тодаргай бээткөл болур-дур.

Шах мындг коллективит күзөптин органы тургузарын база чүчү негеп турары дээрге, контроль талазы-биле керөп буугаар көрдүнгөн ол чугула кемчелерин ботандырып ол органга хулээткен турар болгай, мынчангы мындг улуг чугула харымсалгалыг херекти чангыс кижинин холунга шилчидип берип черле болбас.

Көдээ ажил-агыйга чаа машиналар

СТАВРОПОЛЬ КРАЙ. Надаз ажил-агыйга чаа инкубаторлар, саалда машиналарын болгаш «Универсал-45» деп инкубаторларны бүдүрүп ундурин Пятигорскиниң машина туудунун заводунда шингээди алган. Саалда машиналарын хову черлерге инектерни сарынга таарыштыр нылган. Ол бөлүк машиналарда—саалдын сес чүүлдер, электростанция болгаш сутту соодарында таарыштыр тургузуп бар. Бо чүүлдер-биле шах иштинде 80 инектерни саап болур.

Хүлээлге ажыр күзөстинген

Тес-Хем районунун, өң белектер конторазынын ажыдакчыларынын организашашынын түнеленин бо чылдын бирги кварталын белектер контора пиланы хууса бинде — марг 20-ле 114 хуу, өң иштинде улуг алгымы—265 хуу, биче алгымы—259,7 хуу, хылды—108 хуу, дүктү—155 хуу, адуктуу—122,8 хуу күзөстинген. Мынчангы Тес-Хемниң белектер контора бирги кварталда алган өңилдиги хулээлгелерин ажыр күзөсткенер.

Белектер конторазынын күзөсткөн белектер конторазынын дыка хай ажыдакчылары улуг күжүненин ичин ундурп, кызымаккай ажыдашкан.

Базаралык белектер контора пиланын күзөсткөн, районун баштаар чеге, өң белектер контораны болгаш мында партия база хай-ишти организашашыны бүгү белектер конторазынын доомдалымы контролга тургузуп, оларын доктаатынган график буугаар ажыдакчыларын хандырып болгаш белектер конторанын ажыдакчыларын бүгү-ле таарымчалыг байдаларын тургусткан.

Мындг болза-да, кошкы сагыш салдынганынын учурунда, бистин контора I-ги кварталда тайга тоорук, кат (өң иштинде чыкыргананы) белектер конторанын планын күзөсткөн. Мынчангы келип кварталдарын белектер конторанын бүгү күзөсткөн, СЭП-нин ХХII съездинин улуг-улуг чепшикчиликтер-биле уткууру сорулга Тес-Хем районун кооператорларын мунунада туруп турар.

Н. КОМБУ,
районда парторганизация секретары.

Малчыннын ажыл-ижи

«УТКА»-нын 25 чылы сохостун Ак-Туруг участкасында хойжу Бак-оол бо чылдын төрүү 100 хойга овалаштыр 130 хураганарын доктуртуруп өстүрүп хулээнгөн. Оң өзү ажыл-херек кырдыла боттанып турар. Чижээ, бо хүнүргө чедип төрүүн 245 хойуну 247 хураганары шупту менди. Ам төрүү 85 хойлардын төлүн бүрүн алдырып малчын бүзүрелдиг.

Малчыннын бодунда 5 меринес кошкарларын күжү семис, оларын 170 хире хойга сула элериштерин көрүп турар. Мынчангы ийити оодалдышынын түнеленин малчын хай хураган алыр дээр хулээлгенин күзөстип шыдаар.

Эш Көк-болдун кодаанында ийитиниң-биле 607 хой бар. Чурт хойларын бирээзинден-не 2,2 кг дүк аларын, бодуну күжү-биле 150 центнер сизгини белектерин ол хүлээнгөн.

С. СОТНАМ.

Клавдия Лопатина бо дуужа хар чаа-ла ашканын анык көрөтүп кизи чүве. Бичалза-даа өзү хуула амдырагында чүчү болуп турарын, бир чылдын дургундыда элөөн каш кудалар дүжүртүрерин чогуунда чурттагыч чоңуң ханы килеңээшкени-биле көрүп:

Чогуунда чоңуң бистер Чован тур бис, чоону бердиң—деп мугаалап, сагындырып турары-даа чөптүг. Оң кожазы Ана Сидельникова безин Клавдия бо чылды жеке катеп ашакка баргынын уткан.

— Чүү-даа болза бир куда дүңкен соода-ла ай-даа чепээнде эр кижи чөмөдүңүн, чүү-көөтүң түдүп алгыш, үндү чыкканын көр кизи мен. Чогуң жеке хире кижилер бо чылды ол бакыдан чоразынын херек кылдып санаан мен—деп, ол чугаалап турар.

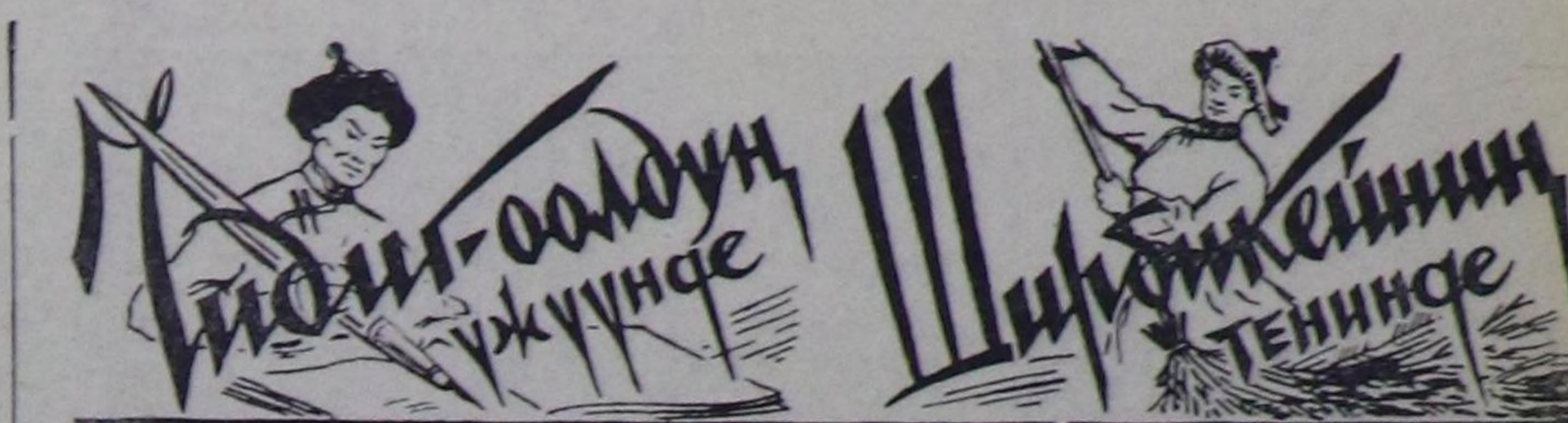
Шынып-ла мындг. Клавдия бо дундан-даа айтыр болза бо чылды өң-биле туткан кижилеринин дугайы улуг белеккен алган. Чүгө дээр, ажыдагы болгаш аргалыг кижилер оң «дуздагы» барып тургула бээр. Клавдия Лопатинанын сөөлү катеп ашакка баргынын, куда дүжүргенин көрээди.

Мынчан чыстың баштайгы тыныгы Тывага чедип келген турган. Кышка улуг белеккен алган мын-даа доозулан. А Клавдия кереминин иштинге эй кагар билин чок турган. Ол өйдө кышты долу белеккен доозуп турар кижилер тыва дартып алза аар деп бодол оң сагымынга кирип келген. Ол өйдө областың харылаа конторазынын почта улещыни Николай Перетягин бажым-балгат тып чаап чоразынын учурунда Клавдия бир-ле катеп ужурагы берген. Удараанда Клавдия ооң-биле мынакшы дугайын саат-даа чөккө жуугаалажым турар апарган.

—Колыкка, кады чуртаалы! Меңи ботай кизи деп бодан чор боор сен. Ол дээрге улустун хоп-мегезидир. Шаанда ашакка барып чоразыным-ла шыныгы. Бичалза-даа аажы чангыс таарышпаанында чарылган улус бис. Саян-биле чурттары күзеп тур мен—деп, Клавдия чугаалаан.

— Э-эй! Арага ажыг-дыр!—деп, мында турган улустар алгыржыра, Клавдия бодуну «чаа» ашан бир дугарында-ла ошкып казып, дакшада арагазын акаа улуктар доразан кижи каап арган.

Клавдиянын ашакка барган кудазы чангыс хун, азы кежээ-биле черле доозубас. Бо сөөлү болган куда база-ла элөөн каш хонуктар дургунда үргүлчүлөп келген. Чаа елгерин кижилерин аяк-шайын ажыр дээр келгенерин Клавдия эвес, а

КЫЗЫЛДЫҢ КУДУМЧУЛАРЫН КЕЗИП ЧОРААШ

«Дан бажы сарыг шокар, дан бажы шара хере» турда демир жүжүртеринисе чыкк олу будукту куткаш, фотоаппараттарымысты азынган, релакциянын даалганын буугаар чоруттубуз. Чедер черинисе ырак-даа эвес: Кызыл хоорайнын ол-бо кудумчулары:

БУСТУНМААН «ҮҮЖЕЛЕР»
Интернационал кудумчулуна № 7 бажынын кереминин иштинге кирип келди. Мында бустунмаан «үүжелер» оваланы берген чыдырлар. Шах ол чүчүл-бүрү, чүчүн-баазын боткар бо үстүнде алаанымыс № 7 болгаш Шетинин кудумчулуна № 9 бажынарын ундурп төктүнгөн. Чуунду эрөөш, бажынарын ажиктерине чаптылып, хондө-бектери берген. Чамдык кварталдарже кирери узуң мынагы кыраап кирип турар.

— Бо бок, чуундуу, арыгаар дугайында № 3 бажың эргелениге жеке катеп чугаалаан дээр. Чугаалаарга-даа хей-ле аас чөвөш. «Дарга, сонгузу хун» деп азап турда-да, ол бажың эргеленин улуттучулуна үш кизи халашкан—деп, ол бажынарын чурттагычларынын бирөөн доомдалы.

№ 3 бажың эргелени (эш Бромтук) хамаарышкан участкан арыг-шевер дээр кемчел алган болза, ону аштаары бир хүнүн ажыла-дыр болур.

Комсомольская кудумчулуна № 32, а, б, в бажынарын чанында база-ла овалар боткар чыдыр. № 32 «б» бажынын экинде хорумалы берген чыкыллар тууйбулар та казан, чедиптен бээр чылып келген чүве. Ол бажынары колдуунда-ла ВЛКСМ обкомун чамды харымсалгалыг ажыдакчылар чуртап турар.

№ 1 аш-чөм магазининин артын талазында керем иштинге кире бээрге мын арыг-шевер эвес, хорумчурум чок. Боттууван курут харжактары өңе-семе-сөк овалай салгыны каан. Ол кереминин иштинде айт «дээр дээр чок-ла чүве чок».

Областың санитар-чырымышкын бажынынин директор эш Черканин болгаш чамдык эмчилерин чурттап турары Ленин кудумчулуна № 8 бажынын бок, чуунду төгөр чери чуттуп, чудараның дээр бистин сазымына-даа кирейли турган. Ол бажынын бок, чуунду төгөр черин барып көрүштеринисе бустунмаан «үүже-даа» арбын-ла болду.

«ВЛКСМ 30 чылы» кинотеатрын артын талазы кереминин иштинге чурдай ботку көрөш кизи кайгаар. Бо кинотеатр арыг-шевер талазы-биле өскелерге үлгөр-чикке болуп учурулу. Бу дугайын директор эш Булгава ботуп турар ирги бе?

ДЕВИШТИГ ЛАРЕК
Горноун чанында № 19 ларэк экинде хой-ле эрлер турганын ырактан көрүп кадымыс. Чедип кереминисе пиво садып тур. Ларектин артын чанында Октябрь кудумчулуна 31 дугаары бажынын. Мында улус чурттап турар.

— Кончүт-ла ларек-тырам бо. Мону шүтт мөң көжүрө азы артындан дүй кереминисе — деп, бир кизи аажок шыжыгып хыйланган тур.

— Чүү болду?—деп, айтырдымыс.

— Ларек артын көрүнерем, кайы хире чуттут-дур. Эширк кижилер үргүлчү манаа чут кылдыр.

— Бо мындыг чурум чок, арыг-шевер эвес чоруктар дугайында бо бажында чурттап турар бистерин доомдалымыс улут. Артында-ла кудумчулары:

АН-ШОКАР «МЕҢЕР»
Ленин кудумчулуна төп ном магазинин алдын чанында керем чарал халашынын берген тур. Хөгжүм-шин театрына концерт болурун дугайында чаралдар болду. Ол керем чарал чыгыштарынын доктаамал чери апарган. Мынчангы хоорайнын база бир чагай-жыттыган кудумчулуна кереминде ак-шокар «меңер» тынган. Шах мындыг байдалы хоорайнын төп кудумчуларынын кереминде, бажынаар халашарында хойу-биле көрүп болур. Ол чаралдар кудумчулары ботандырып турар.

Чаралдарын таарышкан черлерге чыгыштары илип каар чорукту болдурамын, оларын азар тускай черлер кылдырынын дугайында хооруккомунун кемчел алыр өйү ам черле келген.

«ЧЕРНИҢ УЗУНУГА ХАЛЫШКЫН»
Хоорайнын төп кудумчуларынын кварталларында чурталга бажынарын, албан организация, бүдүрүлгө черлеринин кереминеринин иштинде бок, чуундулар ашпатынмай тур болгаш хоорайнын кылдыралында, алдын үстү ундунда квалдарында байл мөң-даа дора. Хоорай азында сайгарыла баазанын, сүт заводунун, өблөтреб-сөөктүн транспорт конторазынын девишкелерин болгаш мын чурталга бажынарын кереминин иштинде ашпатынмаан бок-чуундулар хондөбөст апаргыныс. Болуп эркек-дүшкөн улус черини узунун халашан азы-културжулар ышкыш, бир черден бир черге халын дүжүп, күш-культурага-даа дыкша «мергежи» турал болду.

ӨЛЕ ИНЕК
Завөрий кудумчулунын тынгер ундунда хавак эринде кезек бажынарын чам дыкша-ла чуттуп. Ол бажынарын эдери чуунду-ботку давак эрини кулу чалбарып бадырыптар. Ол-ла кудумчула 222, 224 дугаары бажынарын кудумчула талазы кереминин ишти черле келерей чуттуп. 224 дугаары бажынын давак эрин талазында чадагай керем кажаалыг сарат си-

ген тур. Оон баарында мунган кажаа өңинде эле инек кеткенип чыдыр. Инектин бөү, сарат сизген давак эрин-биле деннежи чыгай берген. Ол бажында Борисов деп кизи чурттап турар, инек сөөлү болду. Хоорайларга инек тургустас дугайында чазактын доктаалы бар-ла болгай. Бо доктаалы эш Борисов чүгө үрөп турары!

Хоорайнын артын талазы чыгыш чыгышы-биле өрттүп чыда мындыг олдургаларын чоттаатымыс:

Хоорай кыдым онгун-чингил Хоор сарыг хорум оош—Аарыларын узмы бо-дур! Мынчангы куттуп болгаш Мажидаары сүтүп өртти. Хоорайныстанынын, Хоорайны камгалытын Эргелекчил, эчилер-даа Эрте дээр мону көрөш.

Эң-ле дүргөн кемчел азын. Стенная, Шевченко кудумчуларында чурталга бажынарын кереминде бок, чуундулар ашпатынмай дугайында кемчел алааны элөөн № 4 бажың эргелени эш Чулошкыкка хоорайнын санитстанцияны акт тургусташ, анаа шүрт төктелген. Чулошников катеп черле керемес кизи илип, ол бажынарын девишкелерине бок, чуундуу ам-да ашпатын.

Туубу заводунун (директору эш Петенев), типографиянын (директору эш Чеков), машина-орук станциянын (начальнигы эш Степанов), горноун (директору эш Булгачев) № 8, 10 столоваларын, № 3 чайнааны девишкелерине ботку ашпатынган хол-даа дегбөө болду.

Апрель 1-ден май 1-ге чедип хоорайга чагайжымыгынын айып чаралан. Төрөн хоорайныстан чагайжымыгымы, арыг-шевер дээр бо чугула херекке ишпейлиг киржери бистерин утуп болбас хулээлгенин дээрин кызыкчылар бил-ди укуртуп.

Хоорайнын чурталга бажынарын өргөлети (начальнигы эш Юмбурт), чагайжымылга контораны (начальнигы эш Княктыш), хоорайны санитстанцияны (кол эмчиси эш Шур) чурталга бажынарын албан организация, бүдүрүлгө, өөрдиг черлеринин чанында кереминерин иштинде бок, чуундулар дүргөн чок кылдыр дээр лоп-доразан кемчел алааны сумелээди.

ЧИДИГ-ООЛ, ШИРБИКЕЙ.

Чижээ аажы-чаныг Клавдия Лопатина курт улуттунуң эргелениге де машинакчулар ажылдап турар. Мында улуттукчуларын боттарынын ажыдакчынын хуула амдырап-чурталгалык сонугурун көрбөй турарынын тодаргай херезин ол-дур.

Социалист ишти чуртталганын чурмуун үрөп, совет кижинин чаагай мөү-шынарын букартадып, эргини артымшымында ам-даа ушутамай чорур Клавдия Лопатинаны хай-ингенин мурунга чуртузуп, шың орукке кирерин оң тургай турары болгаш чок-кавында бажынарын чурттагычлары чөптү-биле негеп турар.

Ч. ИРГИТ

ОРУК ДЕМДЕГЛЕЛДЕРИ

Чөөн-Хемчик районнап бийир-биле

Чөөн-Хемчик районга кавада чоругула чаа чүүлдер илден көстүп келир. Ол чаа чүүлдер— күш-ажыды кижинин канчаар көрүп турарында, чурттагыч черлерин чазартыны «сериялен» дээр, күбүр болгаш кызы библиотекалар ажылынын эки-дөңинде көзүлчүлөп турар. Ол чораш бодунун караам-биле көрүп чүдөлдөрүн чорук уран чүүлүнүн күжү-биле көрүрерин оордашкан кизи мен. Мынчангы каш чурулгаларын мында көрүстүм.

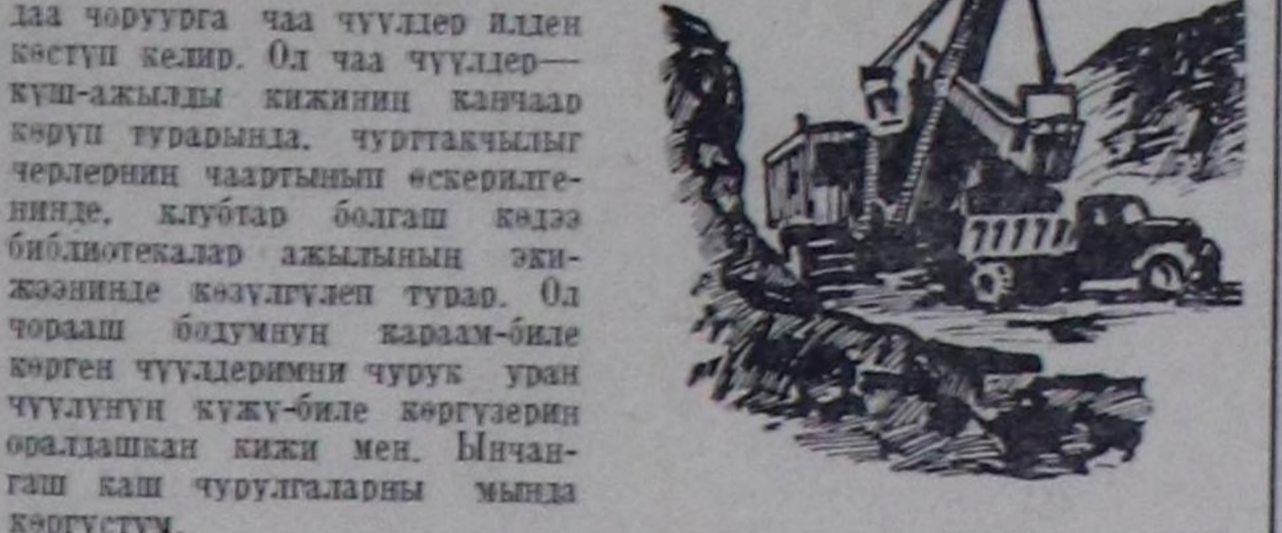
Солагай таланы чурукта — «Чыра-Бажы» совхозта тулуг илешкейлип чоруп турар. Удараа алаа дегем күбү түрүп келир.

Оң таланын үстүндө чурукта — Чадаанын оомудаш резервинин чанында «Бара алдыны» чер кырылган казып ап турары. Оң адаанда чурукта — «Искра» колхоз, Механизаторлар даалажым турлар. Эң адаанда чурукта — «Чыра-Бажы» совхозта почтачы чедип келген.

Сөзү болгаш чурук **Ю. Курскинин.**

Чөөн-Хемчик районга кавада чоругула чаа чүүлдер илден көстүп келир. Ол чаа чүүлдер— күш-ажыды кижинин канчаар көрүп турарында, чурттагыч черлерин чазартыны «сериялен» дээр, күбүр болгаш кызы библиотекалар ажылынын эки-дөңинде көзүлчүлөп турар. Ол чораш бодунун караам-биле көрүп чүдөлдөрүн чорук уран чүүлүнүн күжү-биле көрүрерин оордашкан кизи мен. Мынчангы каш чурулгаларын мында көрүстүм.

Американың Каттышкан Штатары. Кара кештиг чурттакчыларның депшильгеинге дуулаарының национал эвилелиниң көжүгүннери Нью-Йорк штаттын төвүнде Олбани хоорайга чыңсаал эрттиргеннер. Олар чурттаар бажыңнарны хөдөлүздөрдө негрлерни кысып-кыдыглар чорунка уауруланып турарын илереткен планктарны тудуп алгаш, Капитолияге кирер эжиң аксынга шуужуп алгаш четенер. Бо чуртта ону көргүскөн. СЭТА-нын фотакхрониказы.

реткен планктарны тудуп алгаш, Капитолияге кирер эжиң аксынга шуужуп алгаш четенер. Бо чуртта ону көргүскөн. СЭТА-нын фотакхрониказы.

реткен планктарны тудуп алгаш, Капитолияге кирер эжиң аксынга шуужуп алгаш четенер. Бо чуртта ону көргүскөн. СЭТА-нын фотакхрониказы.

Кол Ассамблеяның XV сессиясы

НЬЮ-Йорк, СЭТА-нын корреспондентин Н. Кристиановтун дамыткалы:

Кол Ассамблеяның Политиктиг комитетинин апрель 5-те болган бурдагы Совет Эвилелиниң төлөдөгүн В. А. Зориниң медеттөөнү бола. Кол Ассамблеяның XV сессиясынын азыркыны аяктады оң хүн айтырымына «Совет Эвилелинде уду АКШ-тын агрессию үндөгүдөгүлүгүнүн бүтү-ниги тайбынга уду тургузуп турар кыжымы-биле хол-баптыр ССРЭ-ниң уураалышымын» деп чүдүлү Совет Эвилелинин савалын өзүлүр кирген болбай. Бо айтырыгы Политиктиг комитетке чүдөлүгүн көр деп болуп турганын билдингир дээрин В. А. Зорин үгүдүлүп турган. 1960 чылдын декабрь 31-де Кремльге чаа чылды уткуп турган. ССРЭ-нин Министрлер Чөвүделенин Даргазы Н. С. Хрущевтин АКШ-тын эрти президентинин үгүтүн-биле «У-2» самолёттун бурар өчүк-чөгүзүн эрте берген чүдү болуп турган эртен уениң багай чүдүлери келир уениң эки чүдүлөргө шакты болбас дээрине илергеш, бо айтырыгы Кол Ассамблеяның сессиясына чүдөлүгүн

★ Политиктиг комитетте ★

жып көрүп Совет Эвилели негесет ужурул дээр дугайында чүдөлүгүн сөстөрүн төлөдөгү В. А. Зорин саргылыдыган.

В. А. Зориниң оон ырай үгүлүчүлүп чүдөлүгүн агаар делемия үрөзүн хөрүтүп турар дужаалды америк шериг самолёттарга үндүргөни болган, ол фактыны Совет чаа болуп чөгүзү-биле үнелеп көргөн. ССРЭ-нин төлөдөгү «У-2» самолёттун өчүк-чөгүзүнүн дугайында айтырыгы ам чаа байдал турда Кол Ассамблеяга чүдөлүгүн көрүп Совет чаагың негерей турарын Кол Ассамблеяның XV сессиясына бүгү төлөдөгү В. А. Зорин дамыткаан. Венг болуп төвүт айтырыгынын кирген күрүлдер оларын Кол Ассамблеяның хүн айтырымынан азың үндүрөр дугайында эргежөөк чүдүлө хөчөгүлери алыр дээрине, ыңчангаш

Ассамблеяга-даа база ол ыпкыш нигизи-биле күрүлдерин арасында харылааларга-даа чилгеленишкелерин чайлап дээрине илергеткен совет төлөдөгү илергей-лери турарын В. А. Зорин мөөн-биле кады демгелгез.

Оон дараазында санал берген АКШ-тын төлөдөгүлү атын Иост бола «У-2» самолёттун өчүк-чөгүзүнүн дугайында айтырыгы хүн айтырымынан казыр дугайында совет төлөдөгү илергелениге байыр чедирип тур мен деп чүдөлүгүн даан. Оон-биле чергелештир Иостун айтыканы бола, венг болуп төвүт айтырыгынын Кол Ассамблеяның хүн айтырымынан казыр дугайында америк төлөдөгү ам дээрине төдөргөй чүдү-даа чүдөлүгүн шываа, чүтө дээр, оң болды-биле бола, «У-2» самолёттун өчүк-чөгүзүнүн дугайында айтырыгы-биле денгээрге венг болуп төвүт айтырыгынын «айтырыгынын өске категориясына хамаарап турар». ыңчангаш бо айтырыгынын талазы-биле сөзүлөрүнү чүтө чүдөлүгүн эргени болуп курлап ап тур мен деп Иост чүдөлүгүн.

ТЕЛЕГРАФ ДЫҢНАДЫП ТУР

ПАТРИС ЛУМУМБА АТТЫГ КУДУМЧУ

ПАРИЖ. (СЭТА). Малиниң президентиз Модибо Кейта ук республиканың наймыскалы Бамако хоорайга Патрис Лумумба аттыг кудумчуну ажыткан. Амгы үеде бүгү чуртта калбаа-биле эртип турар «Конго неделезинге» холбаптыр ол кудумчуну тургускан. Чаа кезигүнери, башкарыкчы партияның удуруткучулары, дипломаттыг көрүстүү төлөдөгүлери болгаш наймыскалыдык хөч чурттакчылары оң ажыдышыкынага киришкенер.

Ол-ла кудумчуну ортузунга көңгө улустун национал мадыры Патрис Лумумбаның тураккаалын база тургузар дээн.

АКШ-тын элчинин үндүр ойдадыккан

БУЭНОС-АЙРЕС. (СЭТА). Аргентинада америк элчин Руботом дээрли Кордованың университетинде жоорлап чедер лей берген. Университеттин удуруткучулары оңу тас-ла кылдыр уткуур деп белеткенпекен турган. Иныг амыр чүе кайда боор ийик, демги америк элчин лабораториялар болгаш кичээлдер өрөөлдер-биле таныжып, илдерген кылаштап турда, кезек студенттер анаа басып четкен, университеттен мырнай дораан үнүп чорутурун хоорайның университет федерациязынын мурунгузун ылап шыгымы негер-тир. Ол-ла үеде студенттер: «Куба делгерезин!», «Фидель Кастро делгерезин!», «Америк империализм чурутуп дүшсүн!» деп алгыржып-ла эгелгеш. Аргентин парламанын дыннадып турарын өзүлүр алырга, студенттер «баштай-ла холга таварышкан чүдүлөр-биле» АКШ-тын элчин баштаан төлөдөгүни, университеттиң удуруткучулары сымныр шаап турган, үндүр ойдадыкканар.

Университеттиң бажымынын чанында кудумчуга америк элчинин автомашиназын даштар-биле сымныр шакпаш, оон кырынга кадап каан чоран аргентин болгаш америк тукутуштарын үе тыртыжаш окташканыр.

ыңчангаш Руботом шак ыныг кысыгыч чүдөгө таварышканынын ужурун, студенттериниң шык ыныг айтмагер хөдөлүгүнүн база катап хыттыгы келир боор деп айылдыгыныңан католиктик университетке баар дөниң соксаткан дээр.

Таиландыга АКШ-тыг дузаы

БАНГКОК. (СЭТА). Американың шериг дууламчызынын программаны өзүлүр АКШ-тың чаага Таиландыга апрель 3-те 28 реактивтиг шугүлөкчилери дамыткап берген. Хүдөдүшканин өзүлүр Дюмманг дээр шериг аэродромунга болган.

Макмиллан АКШ-та ВАШИНГТОН. (СЭТА). Великбританиянын премьер-министри Макмиллан АКШ-тын президенти Кеннеди-биле чүдөлүгүнү айтырып кылдыр дээр, Вашингтонда чөөкта чаа чед берген.

Поход доозулган

ЛОНДОН. (СЭТА). Ядролук чөпөк-ти дүжүрүн негээр-биле англн тайбың талаалкчыларының 4 хоңука ургулчүлөн походо доозулган. Одермостоңда атомук эртемничилик кылдыр чедер үнгөн, Уэверфордиде америк шериг базазында эгелгеш ийи күчүдү колониаларга 18 муң чысаалганыр киришкен болгаш Лондонда Трафаль шүлүңге барып каттыжканыр. массалык түнөлү митингине олар эртирген.

Эжелекчилерниң чидири

КАИР. (СЭТА). Оманың Имаманың Каирде төлөдөгү чери мынды дымдыгыны парлаан: Ибри деп чериниң девискээригине оман патриоттар биле англи шериг отрядынын сепарки алышыкының түнөлдө англн таладан ийи кизи өлүрткен болгаш беш солдаттар балыланган. Ол-ла чер девискээригине салып каан миңга таварышканы, англи шериг автомашина чурутурагы.

Англи эжелекчи шериглериниң улустун күштеринин чөпөзүн дүжүр дээр кылган бүгү-ле оралдыкчышкыныр каның-даа түнөлү чөк болуп турарын дыннадыгы да айтыккан.

БРОССВОРД

Хостуг шакта

Доора дургаар: 1. Геннаальдыг орус шулукчу. 2. XIX чүс чылодыг орус чурукчу. 3. Алдартыг орус чурукчу, пейзажист. 5. XIX чүс чылодыг орус чогаалчысы, кыска расказтар бижир классик. 6. Алдартыг чех публицист, патриот, антифашист. 9. XIX чүс чылодыг сираалдыг орус чурукчу.

Узун дургаар: 4. Совет скульптор, бир алдартыг скульптураның автору. 7. Геннаальдыг орус чурукчу. 8. А. Гайдарның сираалдыг чогаалының кол мадыры. 10. Чечен чогаалдыг тургузукчу. 11. Кинога туреускан орус былына чогаалдыг мадыры.

Тургускан Д. АНАИ-ООЛ, Н. шериг-кызыгаар кезээ.

ЧА БОЛГАШ СОГУН

Ча болгаш согун тыва улустун, ылаңгы анык өскенниң спорт сонуургалдыг чугула черин элден чорган. Ол болза чөөкка-да, ыракка-даа чыса адырынга мергежиңи кыжыг чачкытыр болгаш чоңуң амырдыгына база чугула чөпөк болуп келген.

Спорттун ол национал хөвир — ча болгаш согун адырынын маргылааныңга уду назылыг-даа, анык-даа кижилер калбак кыжып, ылаңгы сонуургалдыг спортчуларының ужуражылыгын кыжың-даа, чайыл-даа хаймыктыр турган. Чамдык маргыладаларга бөлүктөр азы арбаннар айы-биле безин кирип турган.

Ча болгаш согун (баг) адырынын, национал хөвиринин база өске-даа спорт маргылаалары шаанда чыстың баштайгы айыңдан (февральдан) массалык эгелээр турган. Ол болза кыштын берге айларын эртекш, чайыг улаңган уени демделгеш спорт байырлары хөвирин эртин, анда чоңуң калбак сонуургалдыг хаара түлүп турган.

Чаны болгаш согуну ол үеде анда сонуургалдыг кижилер боттары кылып ап турганынан, оң нигизи хөвир дөмөй болжож, хөмчөлдү аңгы-аңгы болуп турган. Чижээ, чаның узуну 40 сантиметрден 2 метр чедир, а согуну чаның хөмчөзүңгө таарыштыр кылып ап чорган. Оң материалында тал, хадын, дая дөш өске-даа сымнычтал эвес, быжык ылаңгы хөмчөгө кадырып белеткен. Чаап алыр. Чаның кирижине өшкү, чыгыг мал азы аң кезин дилиш ээргеш хөргөдөгө, оон тежиңи күштүт, өктүн ыракшылын хайдырар.

Согуну кылып алырынга база болгаш согун тыва улустун, ылаңгы анык өскенниң спорт сонуургалдыг чугула черин элден чорган. Ол болза чөөкка-да, ыракка-даа чыса адырынга мергежиңи кыжыг чачкытыр болгаш чоңуң амырдыгына база чугула чөпөк болуп келген.

за удул бергедөшкөн болбас. Хөңү болгаш быжык материалдан чааттыганын согунуң бажын мыйыс азы хола (демир)-биле модурдуктан, кестиг ужуңдан 10 сантиметр хөвир дөрт талазын күш чү-биле чүгел алыр. Ол чөрүк өктүн чиге дөштүтин. Ку-чүдүт аракшылын хандырамы билдингир.

Маргылааның демдек адар чериниң хөмчөзүн кириштиг ортумак чаның дүртүңга хамаарыштыг 40—50—70—100 ча дүртү кылдыр, анда киркир спортчуларың сонуургалын өзүлүр тургузар турган. Баг (демек) тургузар шөлдүн хөмчөзүн нурузуңда дөрт дөрбөлчин метр болуулар. Ол шөлдүн үндүр атыңган багы хөлдүн үнгөне са-наар турган.

Мергежилги тода адыжылар торлааның, өргөн, додан чергелиг биче ацнарын безин өлүрүп аптар.

1960 чылдың июльда Иркутск областың Усть-Ордынск Бурят национал округтун төвүңге спорттун национал хөвириниң — ча болгаш согун база хүреш — талазы-биле маргылааны болуп эртен. Анда Чита областың, Агинскиниң, Бурят национал округтун болгаш өске-даа черлерин спортчулары киришкен.

Ча болгаш согун талазы-биле аныктыгың ол IV фестивалыга 35 болгаш 50 метрге чөртүк адыжыларың маргылааны дымка солун болган. Эртип турган нигизи байдалды көөргө, Тывага шаанда баг адып турганы-биле хөвир дөмөлөшкө.

Фестивальга киришкен адыжыларың чалары шаандагы Тываның ыпкыш эвес, элөөн сайыраңгай кылыңган турган. Төдөргөйларга, чаның өзөңде бичиң чуга ыяң; иштиг талазында сарык мыйызын кожун кылган; даштын талазын мал азы аң сирин кылайтпо хыраптал каан. Чаның узуну 1,5 метр кире. Заводка чыччак канзан кылган чалаа база бар. Киришти болгаш согунуң кылганы тываларың-биле ыпкышас болган.

Демктерини (багы) дөрт дөрбөлчүн метр чаагагы шөгө (19 борбакты) диле тургускан адыр: ортуңдуулазының саны — 10, а өске талазының саны 1—9 чедир болуулар. Хөлдүн үндүр атырган демктерини оң санын көрүп түндээр.

Ча болгаш согун — спорттун база бир чугула хөвир. Ону обласка сайырадыр талазы-биле чүтө чүдөлөр каш чылдар иштигиде улажып, а хөрек кырында боттанмай келгени обласкын

спорт эвилелиниң чөвүделениң чөпөс амырдыг хөвирин турар. Ча болгаш согунуң шың кылып билер мастерлер-даа бар, анда сонуургалдыг кижилер, ылаңгы аныктар обласка хөй. Спорттун бо хөвириниң хөгжүвөйи турары организастыг удурутканын кошкаанда.

Бо чылдын июльда Бурят АССР-ниң Улаан-Уда хоорайга национал округтарын болгаш об-ластарын спортчуларының ча болгаш согун база национал хүреш талазы-биле маргылааны болуп турган. Анда бистид обласкын спортчулары база кирип. Маргылаага чедир үе эвөөш арткан, а белеткел көңүч багай. Бо талазы-биле төдөргөй хөмчөгүлери дариң ап чорудары чугула.

Ча болгаш согун адырыңа чоңуң, ылаңгы анык өскенниң сонуургалы удул. Обласкын спорт эвилелиниң чөвүдө, оң районнарда нигитилдерин, комсомол райкомнары бо ажылды организа-застан удурутур ужурул. Кол-хостарда, совхозтарда болгаш албан организация, буудуруге болгаш өрөөдөргө черлеринде партия организациялары спорт болгаш куш-культура ажылыңче кичээнгей салыры база чугула.

О. ПОЛАТ, Облспорт эвилелиниң национал спорт секциязының даргазы.

Витаминнер бүгүдеге ажыктыг

ВИТАМИН «А» бичин урутгарын өзүдөзи болгаш организм сайырадырынга ол ыпкыш, каратгарын ол үеде чөп ажылдадырыңа чугула. «Дага согуру» деп адыгың өмнөп өкүлүр, ол адыгың болдурубас, база имитинде көрүп экижилер. Илаңгы, ол болза, чыңгыр чырык хөргөлдө кижилерге, автомашина чөлаачыларыңга, удуруткучуларга болгаш оон-ла өскелерге эң чугула. Организминин халдырыгың азыргаларга удуруларың күштөлдөр. Бо витаминиң сааттыг хөргөзгөнөр, уугу эмиздер илер ажылдаарың сүмөлээр.

ВИТАМИН «В» нерви азыргаларын өмнөп экиртир болгаш адыгың баш удул чайладыр, нерви системаның быжыклар. Аар ажылдын үезинде, база нервиниң турган үезинде, ылаңгы аар күш-ажыл болгаш угаан ажылы кылып турарларга, сааттыг хөргөзгөнөргө база урут эмиздер илерге эң чугула хөргөжүт.

ВИТАМИН «В2» чөмнөй өй-тавында шингөлдөп алырын болгаш организмге шыңган эштерин катап тургузуушкунуңга дуулаар. Организмге бо витаминин чөк болуру хөштүн, өрүнүн, карак отунун чуга каратгарын хөвүлүп зарымдыга чедирер. Баш дүгүн өзүлөзгөңе эң чугула.

ВИТАМИН «С» чыңга азыгың эмиздер болгаш оон баш удул камгаалар, калкыштыгы быжыклар, халдырыгың азыргаларга удул организмниң демисе-жир күжүн экижилер. Чыңган чачыт хөвиринге (нигизи кошкык бергенде, дүргөн шагырап

баксыраанда, ажыл кылып шыдаар аргалым баксыраанд хөргөлөөр.

ВИТАМИН «Д» организмге фосфор-кальцийлиг солуушкуну таарыштырар. Урутарын өмөктеринин болгаш иштеринин өйүңде чөп өзүлүгүнүңөргө хөргөжүт. Рахитиз баш удул камгаалар болгаш оңу өмнөөр. Сааттыг база урут эмиздер хөргөзгөнөргө үрөтүлүң болгаш өмгөк амер урутарын шың чөмөнниң-киринге, а ол ыпкыш илеронин организмнин нигизи быжыкшыгыңга эң ажыктыг. Кижилеринин сөүгү сымтаны, оңу тулуштуруп, экиртиңге дуулаар.

ВИТАМИН «РР» организмге белоктарын өй-шаанда шингөлдөргө дуулап турар. Пеллагра деп азыргалдан азыргалың болгаш экиртиңин эми болуп турар, база нерви болгаш ажиң-шыйңду азыргаларын үезинде хөргөздөөр.

ВИТАМИН «Р» гипертонияны (хан бажышыкынын улгадырын) эмнөөргө ажылгап турар.

Витамин чүдүлдерин бүгү-ле аптекалардан рецепт чоңна негерер.

ПОЛИВИТАМИН дээр мөөң витаминнерин ажытканар. Витаминнерин чаш ууларын кайы хамаан чөк чөвү чоруун болдурунар. Айткан хөмчөзүңгөң эртип ажыгдал болбас. Витаминнерин чүгө хүнүнү үзүлдөйдөй ажиң-лаарга ам чөгүрү түнөлү берип болур. Тыва областың Санитар-чырыдышың бажыңы.

Часкы хөвүнү чурукчузу.

Фотокорр. В. Уюловтун.

Таль — Ботвинниктиң удук негерей салыы

МОСКВА. (СЭТА). Делегей чөмчөнү Михаил Тальдыг аарып турганы-биле холбаптыр недея иштиңде үзүлгөңүңиң соонда делегейге бирги чер дөш хол-шыдыраа талазы-биле удук негерейниң салгылары база катап эгелгеш.

Тоску салгыга агы-биле ойнаан Ботвинник бирги дөштү оолду С 4 кылдыр иди эгелгеш. Мөөң мурундуги маргылдаага М. Таль камгаала кылдыр Нимпвичинин камгаалаалыга шингир аргалы хөргөлдөп турган. А бо удаада ийги көштө ноия баарында оолду Е 4 кылдыр ол иди каан. Оон удаатанда англи эгеге чөөкшүлөжүр байдал шыдыраа хөргөңү туруп келген. Сөски көштө А шугуннап оол ит-

килээр-биле холбошкан арай айымдыг планын Таль боттандырып кирген. Оңу харазында оң мерези көш талазы-биле биче хөдөлдүп калган. Ботвинник караның кыжаныгың ол-ла дораан ойтур шакпан. Салгы орту чедип турда шыдыраа хөргөңө кара ноияны камгалалы арай кошкаан болгаш А 3-ке турган огулун удатпай алгыпкан. Ийи шак ойнааның соонда Ботвинник бир артык өлүктү турган. Иныг болза-даа салгычыларын оолдары чагыс талада турар болганы-биле болуңду бичи артык күштү байдалын удуу алырыңга чедир ажылап алыр Ботвинникче черде берге хөвирин апарган. Салгы үргүлчүлөр турар.

Аңчыларның кичээнгейинге

Облүүскөмүн 1961 чылдын март 28-теги шонтир-биле бо чылдын чакым анымыр сезонунда оут куштарын апрелин 29-тан майның 7-те чедир анымаары чөпшөөр. Ук шонтирде чүгө оут куштарын анымаары көрүшкөн, ачып бүтүрү чүгө 5-тен хөй эвеси өлүрүн дектааткан.

Бо чүрүмүңүң чакы чөккө сүмнө, ажыктыг куштарын ажыл-агыйжы өзү-биле ачып ажыглары бистин аңчыларыңың чугула дээр.

Бузурукчуларга кеземчени көргүскөн

СУД ЗАЛЫНДАН

ФРҮНЗЕ. (СЭТА). Делга — Огуз районун «Коммунизм» колхозунун даргазын албаныга шугуң кирген бузурукчу, оңу харакчысы М. С. Огулдуң хөргө сойгалдыткан. Кижилерин элөөн каш чылдар иштиңде өзүлүңүң арга-биле меге-девишкан, хөй-нигитиниң хөргөзгөнөргө ол самчөгүлү турган. Огуз болза ажыл-агыйиң бүдүн эки кылдыр меге арга-биле өргүскөн, карак ажиңга чоруктары болдуруп келген. Чүгө чаның чыл иштиңде бели күрүңгө салар дөш чүс ажыг дентер дүгү дораатан салып алган. Дук кыргылазының планын «ажыг хөргөзгөн» дөш немелде төлөөн алыр сорулга-биле оңу ол кылып турган. Каш оң муң дилор сүтү өткөкчө ол меге арга-биле немей бижип, алы-чөмнүн болгаш мал чөмөрүнүн културалары-

нын чымыс дүжүдүн чажырып турган. Ийи чүс муң рубль хөргө түлүт когаралды колхозка ол чедирген.

Колхоз даргазы турган М. С. Огулдуң дем буруулу хөргөн көргөн республиканың Дээди судунун үндүлүгүнүң коллегиясы оңу оңи чылда шөлдөөн каапты шинткен. Оңу кады кем-хөрек үлгүлөткөн өөрү чөгүр кеземчени база алганар.

ЧАЗАЛГА

Дүүн, апрель 8-те үгүн № 84 (4874) «Шың» солунуң ийги ар-нында колхоз даргазы эш М. Сам-данкын чүдүлө бо чылга чигир сөөкказы 5 гектарга тарым деп чазал чөмчүр.

Редактортун хүлээлгенин кууседип турар Д. О. БЕГИ.

КИНОТЕАТРЛАРГА

БӨГҮН

Апрель 9-та

«ВЛКСМ-НИН 30 ЧЫЛЫ» (улул залга): «Кайды-даа өртек-биле бол»—9.30 шакта; «Согул хөгжүмчү»—11.30, 1.30, 3.30, 5.30, 7.30 шактарда; «Бир катап чайын»—9.30 шакта; биче залга: «Илтиг Динсейин чаа ужулалары»—12.30, 2.30 шактарда; «Өргөмчелин тургусканы»—4.30, 6.30, 8.30 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: уруларга программа—10 шакта; «Даң бажында халымшымы»—11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15 шактарда; «Ол дугайың делегейде маргыжып турар», «Даң бажында халымшымы»—9.15 шакта.

«ВОСТОК»: «Дээрже сонга»—11, 1, 3.15, 5.15, 7.15 шактарда.

Апрель 10-та

«ВЛКСМ-НИН 30 ЧЫЛЫ» (улул залга): «Байырмаг, көгө-бугалар»—11.30, 1.30, 3.30, 5.30, 7.30 шактарда; биче залга: «Лаурага дүштүк»—4.30, 6.30, 8.30 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Согул хөгжүмчү»—11.15, 1.15, 3.15 шактарда; «Самолет 9 шакта чоруур»—5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

«ВОСТОК»: «Даң бажында халымшымы»—3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

ОБЛАСТЫҢ КИНОЭКРАННАРЫНГА

Шууртандан

Арттың Куштуну

ДЕП КИНОНУ КӨРҮҢ.